

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ**

ՀՀ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ

2012 թվականի առաջին եռամսյակի փաստացի տվյալների ամփոփումը ցույց տվեց, որ տնտեսության վերականգնումը տարվա առաջին եռամսյակին շարունակվում է՝ հանգեցնելով մակրոտնտեսական իրավիճակի զգալի բարելավման և նախանշելով առավել լավատեսաական սպասումներ: Տնտեսական ակտիվության վերականգնման գործընթացը հիմնականում պայմանավորված էր թե՛ համաշխարհային տնտեսության վերականգնմամբ, և թե՛ ՀՀ կառավարության նախորդ տարվա ընթացքում իրականացրած ակտիվ գործողություններով:

Տարվա առաջին եռամսյակի ընթացքում տեղի է ունեցել արտաքին առևտրաշրջանառության աճ՝ հատկապես գրանցելով արտահանման բարձր՝ 32.4% աճ: 2012 թվականի մարտին միջին գնաճը գտնվել է նպատակային թիրախի ստորին մակարդակում՝ կազմելով 3.3%: Արձանագրվել է պետական բյուջեի եկամուտների անվանական շուրջ 1.6% աճ, իսկ ծախսերի գծով արձանագրվել է նվազում՝ 1.2%: Այսպիսով, առաջին եռամսյակի արդյունքներով հարկաբյուջետային քաղաքականությունն ամբողջական պահանջարկի վրա թողել է զսպող ազդեցություն:

Համախառն պահանջարկ¹: 2012 թվականի հունվար-մարտին վերջնական սպառումն իրական արտահայտությամբ աճել է 2.2%-ով: Վերջնական սպառման կառուցվածքում պետական և մասնավոր սպառման տեսակարար կշիռները 2012 թվականի հունվար-մարտին կազմել են համապատասխանաբար 12.9 և 87.1%, ընդ որում, իրական արտահայտությամբ պետական սպառումը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 1.1%-ով, իսկ մասնավորը՝ 2.4%-ով:

Կապիտալ ներդրումներն իրական արտահայտությամբ կրճատվել են 17.2%-ով՝ հիմնականում պետական ներդրումների կրճատման հաշվին: Մասնավոր ներդրումները նույնպես կրճատվել են, որը համապատասխանում է շինարարության ոլորտի զարգացումներին:

2012 թվականի հունվար-մարտին ապրանքների և ծառայությունների զուտ արտահանումը նվազել է 10.0%-ով, ընդ որում, արտահանման իրական ծավալները դրամային արտահայտությամբ աճել են 32.7%-ով՝ պայմանավորված համաշխարհային պահանջարկի աստիճանական վերականգնմամբ, ինչպես նաև կառավարության հակաճգնաժամային գործողությունների շրջանակներում արտահանողներին ցուցաբերված օժանդակությամբ: Մյուս կողմից, ապրանքների և ծառայությունների ներմուծումն իրական արտահայտությամբ աճել է 9.8%-ով: Այսպիսով, համախառն

¹ Այս հատվածում բերված ցուցանիշները ՀՀ ֆինանսների նախարարության գնահատականներն են:

պահանջարկի 4.4% գնահատվող աճին հիմնականում նպաստել է արտաքին պահանջարկը՝ շուրջ 3 տոկոսային կետով:

Համախառն առաջարկ: 2012 թվականի առաջին եռամսյակում գրանցվել է տնտեսական ակտիվության (ՏԱՑ)² աճ. նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ ցուցանիշն իրական արտահայտությամբ աճել է 6.1%-ով: Ընդ որում, տնտեսական ակտիվությանն ամենամեծ նպաստումն են ունեցել ծառայությունների ճյուղի (4.3 տոկոսային կետ³) և արդյունաբերության ճյուղի (2.4 տոկոսային կետ) համախառն թողարկումների իրական աճերը: Գյուղատնտեսությունը զրոյական ազդեցություն է ունեցել տնտեսական աճի վրա, իսկ շինարարությունը՝ 0.6 տոկոսային կետով բացասական ազդեցություն:

Աղյուսակ 1. 2006-2012 թվականներին առաջին եռամսյակի տնտեսության ճյուղերի իրական ծավալի ինդեքսները նախորդ տարվա նկատմամբ

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ⁴
Արդյունաբերություն	100.1	104.1	103.3	92.4	95.0	105.3	116.4
Գյուղատնտեսություն	102.4	102.6	99.8	105.1	27.1	98.6	100.0
Շինարարություն	125.9	118.0	117.8	82.1	36.4	96.3	94.5
Ծառայություններ	126.5	113.8	114.3	98.4	82.1	104.9	102.0
Ջուր անուղղակի հարկեր	109.6	127.3	131.6	82.2	96.6	100.7	102.7
Համախառն ներքին արդյունք	113.1	112.1	113.0	93.7	67.5	101.9	104.4

Արդյունաբերություն: 2012 թվականի հունվար-մարտ ամիսներին արձանագրվել է արդյունաբերական արտադրանքի ծավալի 16.4% իրական աճ: Վերջինիս հիմնականում նպաստել է մշակող արդյունաբերության 16% աճը: Մշակող արդյունաբերության աճն էապես պայմանավորված էր սննդամթերքի արտադրության՝ 21.2% և հիմնային մետաղների արտադրության 10.7% աճերով:

Հաջորդ խոշոր նպաստումն է ունեցել էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը (իրական աճը՝ 16.7%)՝ պայմանավորված ՋԷԿ-երում իրականացված բարձր ներդրումների արդյունքում էլեկտրաէներգիայի արտադրության աճով և Իրանի իսլամական հանրապետություն արտահանման

² 2011 թվականից ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայությունը ամսական ՀՆԱ-ից անցում է կատարել ՏԱՑ-ի հաշվարկմանը: Ի տարբերություն Ազգային հաշիվների մեթոդաբանությամբ հաշվարկվող ՀՆԱ ցուցանիշի (որն ունի եռամսյակային և տարեկան պարբերականություն) ամսական ՏԱՑ-ը բնութագրում է տնտեսությունում ապրանքների և ծառայությունների թողարկման ծավալների փոփոխությունը, այլ ոչ թե ավելացված արժեքի փոփոխությունը: Բացի այդ, ամսական ՏԱՑ-ը չի ընդգրկում արտադրանքի զուտ հարկերը և ֆինանսական միջնորդության անուղղակիորեն չափվող ծառայությունները (ՖՄԱԶԾ), որոնք ներառվում են եռամսյակային և տարեկան ՀՆԱ-ի արտադրական եղանակով հաշվարկներում: Ընդ որում ներկայացված են ընթացիկ տարվա միայն հունվար-մարտի ցուցանիշները, քանի որ հունվար-մայիսի համար տվյալները դեռևս հասանելի չեն:

³ ՏԱՑ-ի աճին ճյուղերի նպաստումները ՀՀ ֆինանսների նախարարության գնահատականներն են:

⁴ 2012թ առաջին եռամսյակի ՀՆԱ-ի և ճյուղերի ավելացված արժեքների ցուցանիշները ՀՀ ֆինանսների նախարարության գնահատականներն են:

ծավալներով: Հանքագործական արդյունաբերությունը նպաստել է արդյունաբերության ճյուղի աճին 2.9 տոկոսային կետով:

Արդյունաբերական արտադրանքի իրական աճի վրա աննշան բացասական ազդեցություն են ունեցել քիմիական նյութերի և արտադրատեսակների (իրական անկումը՝ 33.2%), համակարգիչների, էլեկտրոնային և օպտիկական սարքավորանքի (իրական անկումը՝ 14.3%), ինչպես նաև ուրիշ խմբավորումներում չներառված մեքենաների և սարքավորանքի (իրական անկումը՝ 13.8%) արտադրությունները:

Գյուղատնտեսություն:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում գյուղատնտեսության համախառն թողարկումն իրական արտահայտությամբ աճ չի արձանագրել⁵, որը, սակայն, զուգակցվել է բուսաբուծության 3.1% աճով: Անասնաբուծության ճյուղում աճի ցուցանիշներ են գրանցվել ձվի և կաթի արտադրության ենթաճյուղերում՝ համապատասխանաբար 4.8 և 1.8 տոկոս, իսկ մսի արտադրությունը միակն էր, որ արձանագրել է նվազման ցուցանիշ՝ 1.5%: Ձկնորսությունն իրական արտահայտությամբ աճել է 21.7%-ով:

Շինարարություն:

Ֆինանսավորման բոլոր աղբյուրների հաշվին իրականացված շինարարության ծավալները 2012 թվականի հունվար-մարտին կազմել են 40.2 մլրդ դրամ՝ իրական արտահայտությամբ նվազելով 5.5%-ով: Շինարարության ծավալների անկումը հիմնականում պայմանավորվել է մարդասիրական օգնության միջոցների հաշվին իրականացված շինարարության 81.6%-ով կրճատմամբ: Աննշան բացասական ազդեցություն է ունեցել նաև պետբյուջեի միջոցների հաշվին իրականացված շինարարության ծավալների 0.4%-ով կրճատումը:

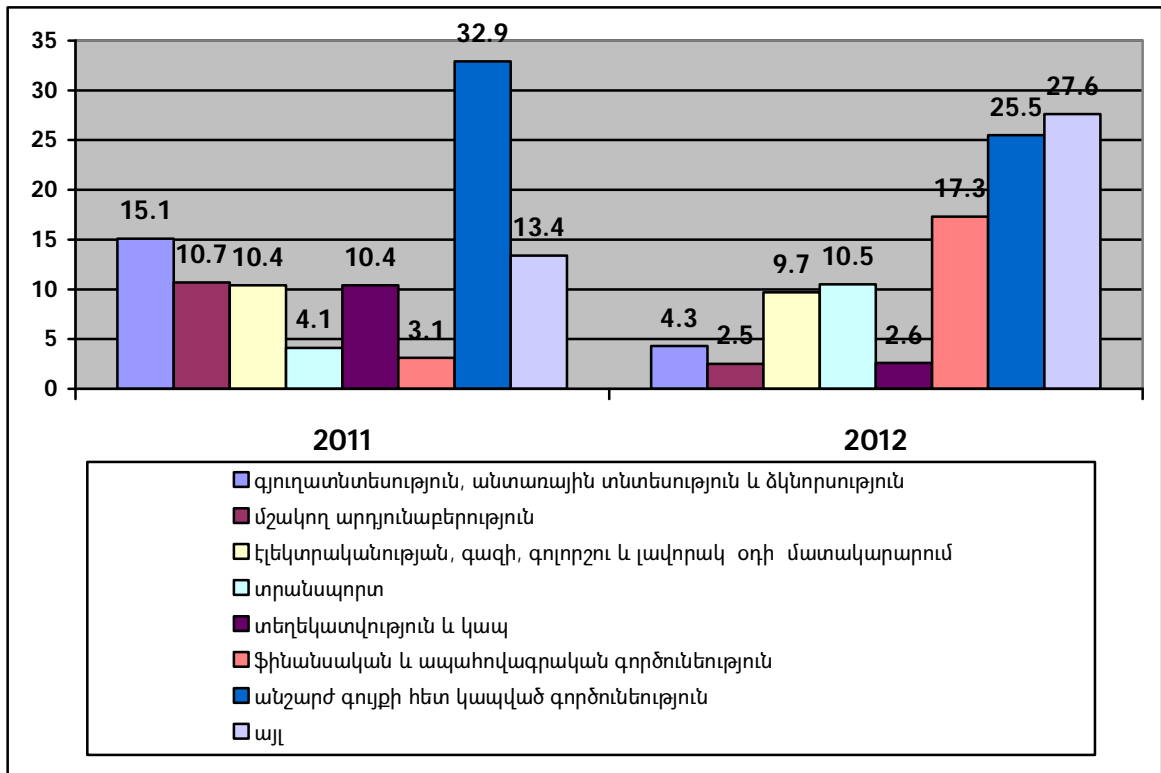
Ի տարբերություն նախորդ տարի ցուցաբերած միտումների՝ բնակչության և կազմակերպությունների միջոցների հաշվին իրականացվող շինարարության ծավալներն իրական արտահայտությամբ աճել են համապատասխանաբար 12.5% և 8%-ով:

Ըստ տնտեսության ճյուղերի շինարարությունը հիմնականում ուղղված է եղել անշարժ գույքի հետ կապված ու ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություններին, որոնց բաժինը շինարարության ծավալներում կազմել է համապատասխանաբար 25.5% և 17.3%: Զգալիորեն նվազել են գյուղատնտեսությանը, մշակող արդյունաբերությանը, տեղեկտվությանն ու կապին ուղղվող

⁵ Ենթաճյուղերի նպաստումների ցուցանիշները այս և հաջորդ ճյուղերի համար հաշվարկվել են ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից՝ ՀՀ ԱՎԾ ամսական ցուցանիշների պաշտոնական հրապարակումների հիման վրա:

շինարարությունների մասնաբաժինները: Աճել են ֆինանսական և ապահովագրական գործունեությանը, տրանսպորտին և հանքագործությանն ուղղվող շինարարության ծավալները: (տե՛ս Գծապատկեր 1):

Գծապատկեր 1. 2011-2012թթ առաջին եռամսյակների շինարարության ծավալներն ըստ տնտեսության ճյուղերի

Ծառայություններ և առևտուր: 2012 թվականի հունվար-մարտին մատուցված ծառայությունների ծավալը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ իրական արտահայտությամբ աճել է 11.5%-ով, որին հիմնականում նպաստել է (7.1 տոկոսային կետով) ֆինանսական գործունեության 26.5% աճը: Մեծ նպաստում են ունեցել նաև տեղեկատվության և կապի (1.7 տոկոսային կետ), տրանսպորտի (1.6 տոկոսային կետ), ինչպես նաև մշակույթի (1.5 տոկոսային կետ) ծառայությունները: Իսկ կրթության, առողջապահության և գիտական գործունեության ծառայությունների ազդեցությունը բացասական է եղել (համապատասխանաբար -0.8, -0.1 և -0.4 տոկոսային կետ):

2011 թվականի հունվար-մարտին առևտրի շրջանառությունն ընթացիկ գներով կազմել է 382.1 մլրդ դրամ, որը նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ, համադրելի գներով, աճել է 0.3%-ով, որին հիմնականում նպաստել է մեծածախ առևտրի աճը (0.6 տոկոսային կետ):

Տրանսպորտ և կապ: 2012 թվականի հունվար-մարտին հանրապետությունում ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտով բեռնափոխադրումների ծավալը 2011 թվականի նույն

Ժամանակաշրջանի համեմատ աճել է 15.7%-ով: Այն պայմանավորված է հիմնականում մայրուղային խողովակաշարային և ավտոմոբիլային տրանսպորտի 31% և ավտոմոբիլային տրանսպորտի բեռնափոխադրումների 18% աճով: Ավտոմոբիլային տրանսպորտի աճը բացատրվում է հիմնականում ներհանրապետական ավտոմոբիլային բեռնափոխադրումների աճով, որը մեծապես արդյունք է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում վիճակագրական փոքր բազայի: Աճել են նաև օդային և երկաթուղային տրանսպորտի բեռնափոխադրումները՝ համապատասխանաբար 23.5 և 1.4 տոկոսով:

2012 թվականի հունվար-մարտին կապի ծառայություններից ստացված հասույթը նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ աճել է 4.8%-ով:

Գներ և սակագներ: 2012 թվականի մարտին նախորդ տարվա դեկտեմբերի նկատմամբ արձանագրվել է 2.7% գնաճ, որը հիմնականում պայմանավորված է եղել պարենային ապրանքների (ներառյալ ոգելից խմիչք և ծխախոտ) գների 4.3% (նպաստումը գնաճին՝ 2.3 տոկոսային կետ), ոչ պարենային ապրանքների գների 0.6% (նպաստումը գնաճին՝ 0.1 տոկոսային կետ) և ծառայությունների սակագների 0.9% (նպաստումը գնաճին՝ 0.3 տոկոսային կետ) աճով:

2011 թվականի մարտին միջին գնաճը կազմել է 3.3%, որը հիմնականում պայմանավորված էր պարենային ապրանքների (ներառյալ ոգելից խմիչք և ծխախոտ) գների 3.8% աճով, ոչ պարենային ապրանքների գների՝ 3.7% և ծառայությունների սակագների 2.3% աճով:

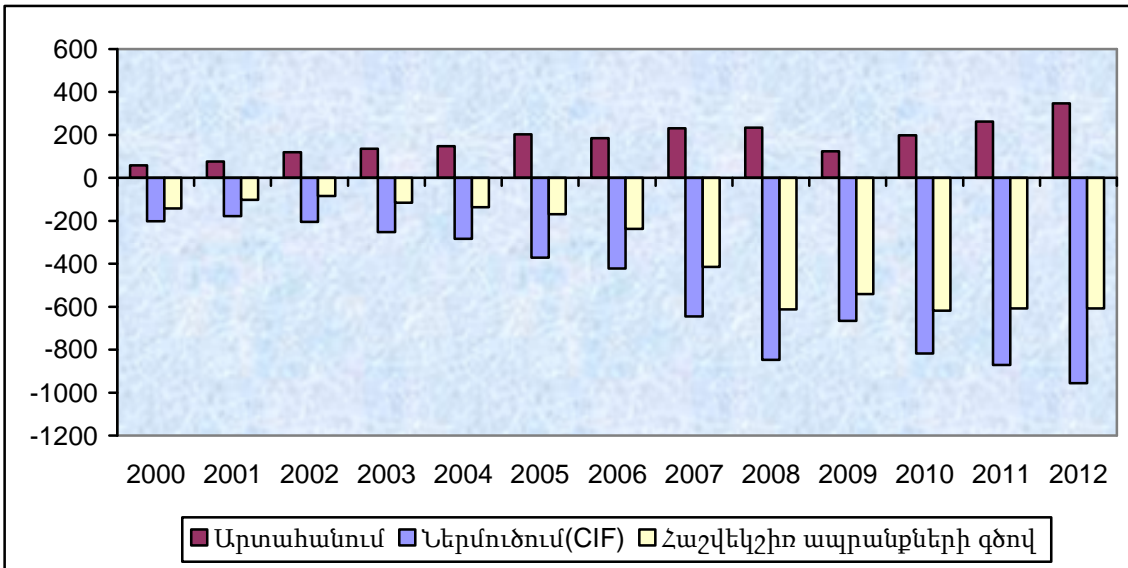
Աշխատանքի շուկա: 2012 թվականի առաջին եռամսյակում պաշտոնապես գրանցված գործազուրկների թվաքանակը հանրապետությունում նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ նվազել է 10.4 հազ. մարդով և կազմել 67.2 հազ. մարդ:

2012 թվականի հունվար-մարտին միջին ամսական անվանական աշխատավարձը 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածում գրանցված ցուցանիշի նկատմամբ աճել է 5.0%-ով: Միջին ամսական անվանական աշխատավարձի ցուցանիշները պետական և ոչ պետական հատվածներում աճել են 4.7% և 5.3%-ով կազմելով համապատասխանաբար 91774 և 140291 դրամ: Իրական աշխատավարձը 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել է 1.7%-ով:

Արտաքին հատված: Շարունակում են արտահայտվել արտահանման խթանման ուղղությամբ ՀՀ կառավարության քաղաքականության դրական արդյունքները՝ 2012 թվականի առաջին եռամսյակի տնտեսության արտաքին հատվածի բարելավումը ձևավորվում է հաստատուն տեմպերով: Արտաքին պահանջարկի աճի հետ մեկտեղ տարեսկզբից ավելացել են նաև Հայաստան ներհոսող տրանսֆերտները և գործոնային եկամուտները՝ նպաստելով ընթացիկ հաշվի պակասուրդի կրճատմանը:

Արտաքին առևտուր⁶: 2012 թվականի առաջին երեք ամիսներին ապրանքների գծով արտաքին առևտրի բացասական մնացորդը (տե՛ս Գծապատկեր 2) կազմել է 608.5 մլն ԱՄՆ դոլար՝ գրեթե պահպանելով նախորդ տարվա մակարդակը (0.01% բարելավում)⁷:

Գծապատկեր 2. Առևտրի հաշվեկշռի դինամիկան հունվար-մարտ ամիսներին (մլն ԱՄՆ դոլար)

Արտաքին ապրանքաշրջանառությունը 2012 թվականի առաջին երեք ամիսների արդյունքներով կազմել է 1303.7 մլն ԱՄՆ դոլար՝ նախորդ տարվա համեմատ աճելով 15.0%-ով: Հաշվետու ժամանակահատվածում տեղի է ունեցել դոլարային արտահայտությամբ արտահանման և ներմուծման ծավալների աճ. արտահանումն աճել է 32.4%-ով՝ կազմելով 347.6 մլն ԱՄՆ դոլար, իսկ ներմուծումը՝ 9.8%-ով և կազմել է 956.1 մլն ԱՄՆ դոլար:

Ներմուծում: Ներմուծման աճը հիմնականում պայմանավորված էր ընթացիկ տարում ինչպես բնակչության տնօրինվող եկամուտների, այնպես էլ տնտեսության վերականգնմամբ: 2012 թվականի առաջին երեք ամիսներին ներմուծման աճ է արձանագրվել կառուցվածքում մեծ կշիռ ունեցող գրեթե բոլոր ապրանքների գծով, բացառությամբ «Բուսական ծագման արտադրանք» և «Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր» ապրանքախմբերի: Ներմուծման 9.8% աճի ամենաբարձր՝ 8.5 տոկոսային կետը պայմանավորվել է «Հանքահումքային արտադրանք» ապրանքախմբի ներմուծման աճով, որը կազմել է 39.7%: Տարվա առաջին եռամսյակի ընթացքում ներդրումային բնույթի⁸ ապրանքների ներմուծման աճը 1.9 տոկոսային կետով նպաստել է

⁶ Արտահանումը՝ ՖՕԲ, ներմուծումը՝ ՄԻՖ գներով:

⁷ Արտաքին առևտրի հաշվեկշիռը՝ արտահանումը և ներմուծումը հաշվարկված ՖՕԲ գներով, 2012 թվականի առաջին եռամսյակին կազմել է 461.3 մլն ԱՄՆ դոլար:

⁸ Որպես ներդրումային բնույթի դիտարկվել են «Մեքենաներ, սարքավորումներ, մեխանիզմներ», «Սարքեր և ապարատներ» և «Տարբեր արդյունաբերական ապրանքներ» ապրանքային խմբերը:

ներմուծման աճին, ընդ որում, այդ ապրանքների տեսակարար կշիռն ընդհանուր ներմուծման մեջ կազմել է 16.1%՝ գերազանցելով 2011 թվականի համապատասխան ցուցանիշը (15.8%):

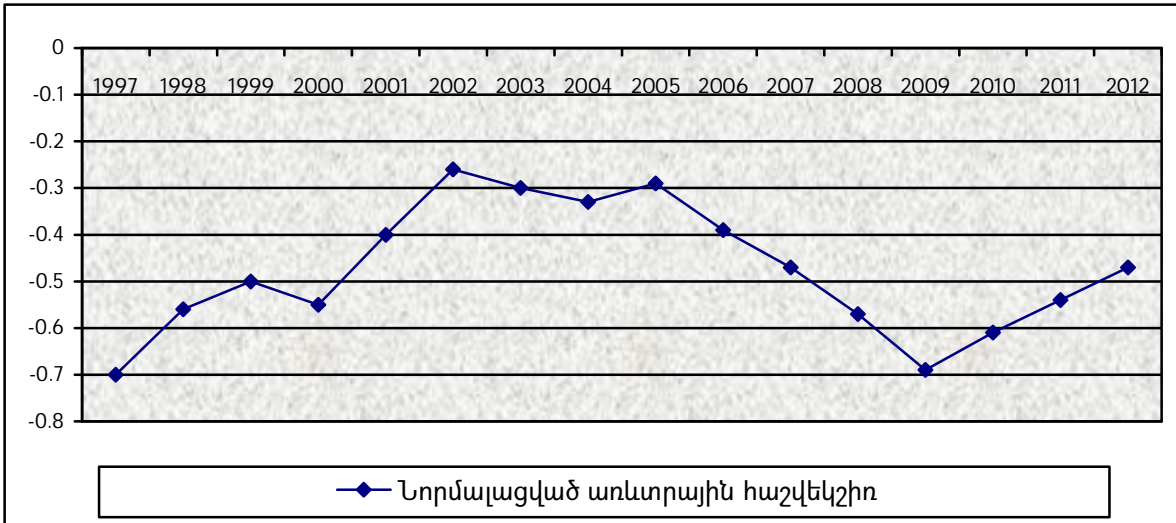
Արդաշահում: 2011 թվականին ամրապնդվեցին արտահանման խթանման ուղղությամբ ՀՀ կառավարության քաղաքականության և ՀՀ տնտեսության վերականգնման հաշվին արտահանման աշխուժացման և ծավալների վերականգնման ձեռքբերումները: 2012 թվականի առաջին եռամսյակում միտումը շարունակվել է՝ տեղի է ունեցել ներմուծման համեմատ ՀՀ արտահանման առաջանցիկ աճ:

2012 թվականի առաջին երեք ամիսների արդյունքներով արտահանման 32.4% աճի ամենաբարձր՝ 18.6 տոկոսային կետը պայմանավորվել է «Վերգետնյա, օդային և ջրային տրանսպորտի միջոցներ» ապրանքախմբի արտահանման ավելացմամբ, որը պայմանավորված է եղել օդային տրանսպորտի միջոցի վերաարտահանմամբ: Արտահանման աճի 6.0 տոկոսային կետը պայմանավորվել է «Մեքենաներ, սարքավորումներ, մեխանիզմներ», 5.7 տոկոսային կետը՝ «Պատրաստի սննդի արտադրանք» և 2.5 տոկոսային կետը՝ «Թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր» ապրանքախմբերի ծավալներով, որոնք համապատասխանաբար աճել են՝ 3.6 անգամ, 47.3%-ով և 21.5%-ով: 2011 թվականի չորրորդ եռամսյակից պղնձի միջազգային գների նվազմամբ պայմանավորված՝ «Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր» ապրանքախմբի ընթացիկ տարվա երեք ամիսների արդյունքներով 9.7%-ով նվազումը 3.3 տոկոսային կետով հակազդել է արտահանման աճին:

Նորմալացված առևտրային հաշվեկշիռ⁹: Տնտեսական անվտանգությունը բնութագրող ցուցանիշներից է նորմալացված առևտրային հաշվեկշռի գործակիցը, որը 2011 թվականին կազմել է -0.5՝ հիմնականում պայմանավորված դոլարային արտահայտությամբ արտահանման առաջանցիկ աճով՝ ցուցաբերելով որոշակի բարելավում 2010 թվականի համեմատ: 2012 թվականի առաջին եռամսյակում բարելավման միտումը շարունակվել է՝ նորմալացված հաշվեկշռի գործակիցը կազմել է -0.47, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի -0.54-ի փոխարեն:

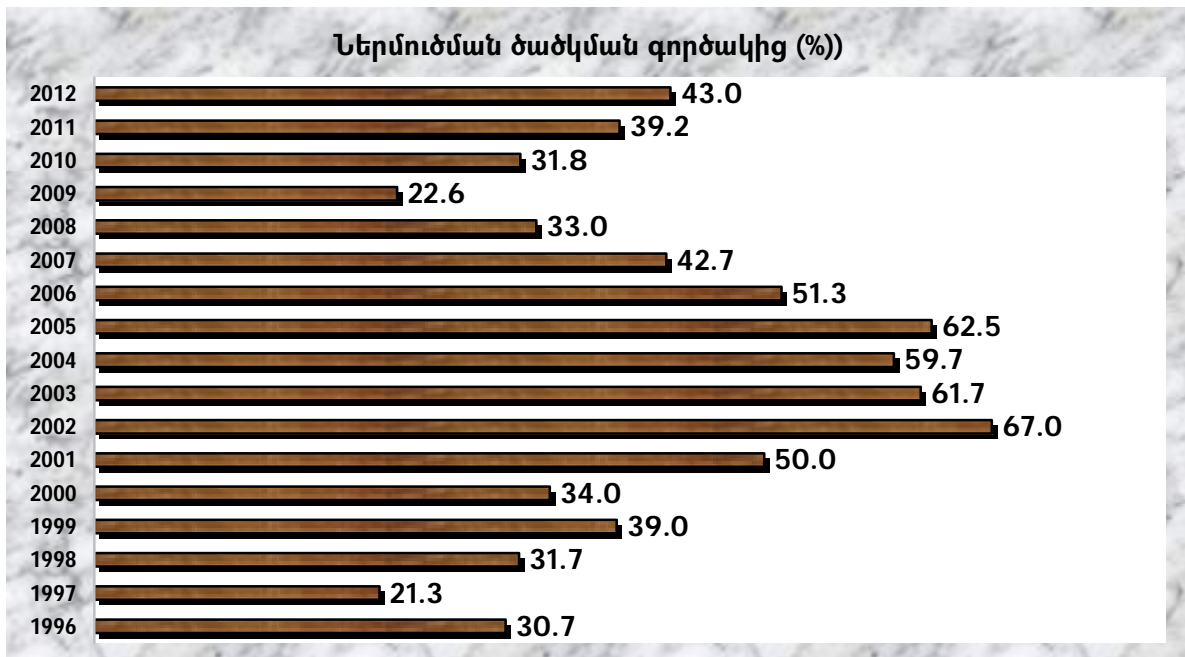
⁹ Առևտրային հաշվեկշռի և ապրանքաշրջանառության հարաբերակցություն:

Գծապատկեր 3. Նորմալացված առևտրային հաշվեկշռի գործակիցը (տարվա առաջին եռամսյակներ)

Ներմուծման ծածկման գործակիցը: 2012 թվականի առաջին եռամսյակի ներմուծման ծածկման գործակիցը նախորդ տարվա համեմատ բարելավվել է 3.8 տոկոսային կետով. ընթացիկ տարվա երեք ամիսների արդյունքներով արտահանման հաշվին ֆինանսավորվել է ներմուծման 43%-ը (տես ս Գծապատկեր 4):

Գծապատկեր 4. Ներմուծման ծածկման գործակիցը¹⁰, տոկոսներով (առաջին եռամսյակներ)

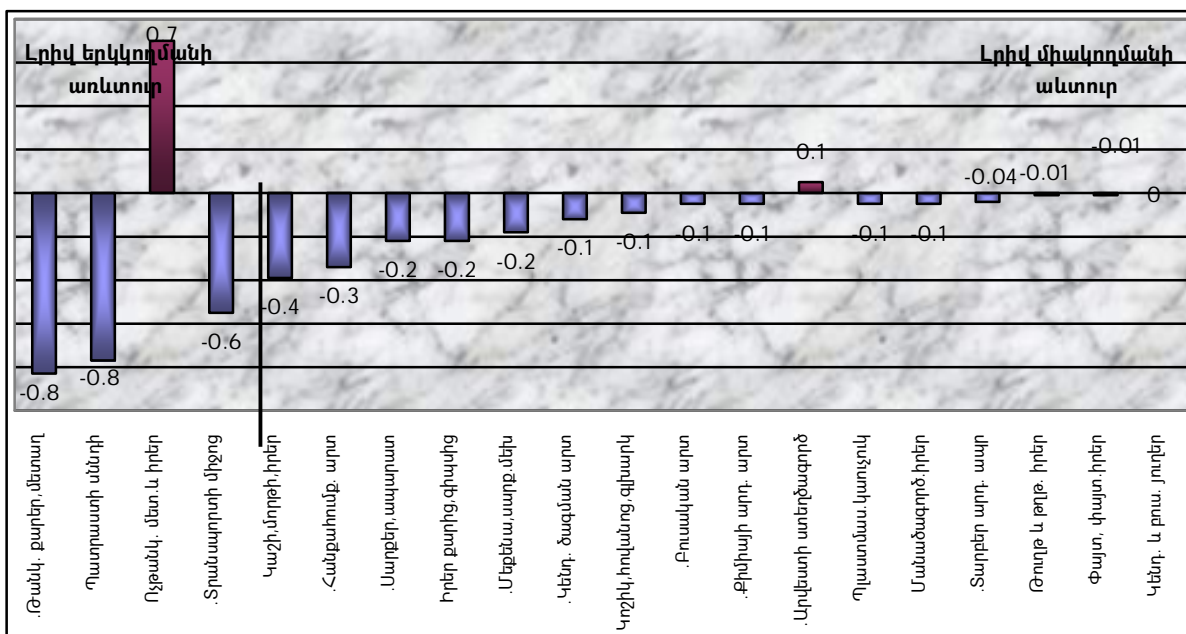

¹⁰ Ներմուծման ծածկման գործակիցը՝ ընթացիկ տարվա առաջին եռամսյակի ծառայությունների մասին տեղեկատվության բացակայության պատճառով, ներկայացված է ապրանքների արտահանման և ներմուծման հարաբերակցությամբ (ՖՕՔ գներով):

Ներճյուղային առևտուր: 2012 թվականի առաջին եռամսյակի ՀՀ ներճյուղային¹¹ առևտրի մակարդակի վերլուծությունը վկայում է «Թանկարժեք ու կիսաթանկարժեք քարեր, թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր», «Պատրաստի սննդի արտադրանք», «Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր» և «Վերգետնյա, օդային և ջրային տրանսպորտի միջոցներ» ապրանքախմբերի գծով երկկողմանի արտաքին առևտրի մասին: Ընդ որում, առաջին երեք խմբերի երկկողմանի արտաքին առևտուրը վերջին տարիներին համեմատաբար կայուն է (տե՛ս Գծապատկեր 5):

Գծապատկերում դրական և բացասական նշանները տրամադրում են լրացուցիչ տեղեկատվություն և պայմանավորված են համապատասխան ապրանքախմբերի արտաքին առևտրային հաշվեկշռի դրական կամ բացասական մնացորդով: «Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր» (լրիվ երկկողմանի առևտուր) և «Արվեստի ստեղծագործություններ» (լրիվ միակողմանի առևտուր) ապրանքախմբերի դրական առևտրային մնացորդը վկայում է մեր երկրի կողմից այդ ապրանքատեսակների գծով արտաքին աշխարհի պահանջարկը բավարարելու մասին:

Գծապատկեր 5. 2012 թվականի առաջին եռամսյակի ներճյուղային առևտուրը

Մնացած ապրանքախմբերով տեղի է ունեցել մեծ մասամբ միակողմանի առևտուր՝ ներքին պահանջարկը բավարարելու ուղղությամբ (բացասական առևտրային մնացորդ):

Արտաքին առևտուրն ըստ գործընկեր երկրների: 2012 թվականի առաջին եռամսյակի ՀՀ արտաքին առևտրաշրջանառության 28.5%-ը բաժին է ընկել ԱՊՀ և 32.5%-ը՝ ԵՄ երկրներին. 2011

¹¹ Ներճյուղային առևտուրը տեղի է ունենում, երբ երկիրը և ներմուծում, և արտահանում է առանձին ճյուղում արտադրվող ապրանքատեսակները: Ներճյուղային առևտրի գործակիցը իրենից ներկայացնում է արտահանման և ներմուծման բացարձակ արժեքով փոքրի հարաբերակցությունը մեծին: '0' նշանակում է լրիվ միակողմանի, իսկ '1'՝ լրիվ երկկողմանի առևտուր:

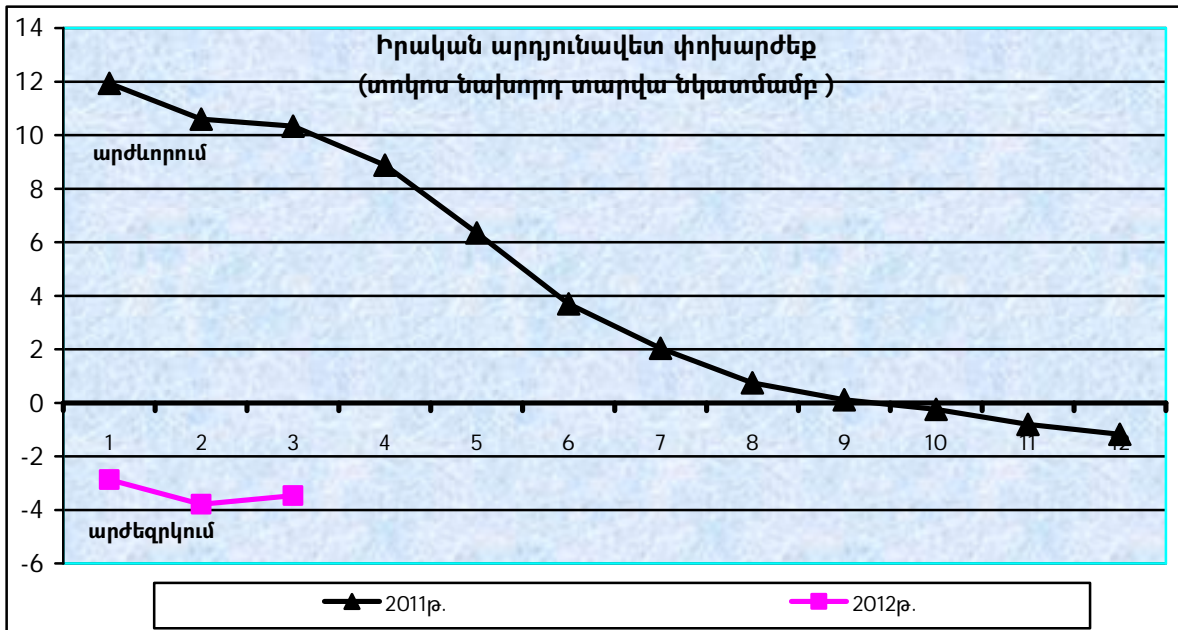
թվականին նշված երկրների տեսակարար կշիռները կազմել են 28.7% և 33.1%: ԱՊՀ և ԵՄ երկրների հետ 2012 թվականի առաջին եռամսյակի ՀՀ ապրանքաշրջանառության աճը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ համապատասխանաբար կազմել է 14.3% և 12.9%: ՀՀ խոշոր առևտրային գործընկեր-երկրների շրջանակում ընդգրկված էին Գերմանիան (առևտրաշրջանառության 10.5%-ը), Չինաստանը (7.3%), Իրանը (6.4%), ԱՄՆ-ն (4.3%), Բուլղարիան (3.9%), Բելգիան (3.3%), Թուրքիան (3.1%), ինչպես նաև ԱՊՀ երկրներից՝ Ռուսաստանը (24.0%) և Ուկրաինան (3.3%): Վերջիններիս բաժին է ընկել ՀՀ և ԱՊՀ երկրների միջև տարվա առաջին ամիսների ընթացքում կատարված ապրանքաշրջանառության շուրջ 95.5%-ը: Հանրապետության թվով 38 հիմնական գործընկեր երկրները մեծամասամբ (մոտ 80%-ը) հանդիսանում են ԱՀԿ անդամ պետություններ:

Փոխարժեք: Նախորդ տարվա ընթացքում ձևավորված ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժեզրկման միտումները 2012 թվականի տարեսկզբից շարունակվել են: Մասնավորապես՝ ընթացիկ տարվա հունվար-մարտի միջին փոխարժեքը կազմել է 388.43 դրամ ԱՄՆ դոլարի դիմաց (2011-ին՝ 366.14): Նախորդ տարվա միջինի նկատմամբ գրանցվել է ԱՄՆ դոլարի համեմատ դրամի անվանական արժեքի 5.74% արժեզրկում՝ 2011 թվականի համապատասխան ցուցանիշի 4.9% արժևորման դիմաց: Դրամի արժեզրկմանը մասամբ նպաստել է տարեսկզբից դիտարկվող կապիտալի ներհոսքի (հիմնականում տրանսֆերտների և գործոնային եկամուտների տեսքով) աճի որոշակի դանդաղումը:

ՀՀ ազգային արժույթը ոչ միայն դոլարի, այլ արտաքին առևտրի տեսանկյունից առավել կարևոր մի քանի արժույթներից բաղկացած «զամբյուղի» նկատմամբ (անվանական արդյունավետ փոխարժեք) ընթացիկ տարվա առաջին երեք ամիսներին նախորդ տարվա համապատասխան ժամանակահատվածի համեմատ արժեզրկվել է 2.8%-ով (տե՛ս Գծապատկեր 6), ինչը նշանակում է, որ ՀՀ դրամը արժեզրկվել է հիմնական արժույթների միավորված գնի համեմատ, ընդ որում, վերոնշյալ «զամբյուղում» ընդգրկված մնացած երկրների արժույթները դոլարի նկատմամբ նույնպես արժեզրկվել են (շուրջ 3%-ով): Հիմնականում պայմանավորված անվանական արդյունավետ փոխարժեքի վարքագծով՝ իրական արդյունավետ փոխարժեքի միջին արժեզրկումը տարվա առաջին եռամսյակի ընթացքում կազմել է 3.5%¹², ինչը կարող է իր դրական ազդեցությունը թողնել երկրի ընթացիկ հաշվի վրա:

¹² Հաշվարկներում օգտագործվել են ՀՀ կենտրոնական բանկի պաշտոնական կայքի 2012թ. մայիսի 3-ի դրությամբ տվյալները:

Գծապատկեր 6. Իրական արդյունավետ փոխարժեքի ամսական միջին շարժընթացը 2011 թվականին և 2012 թվականի առաջին երեք ամիսներին

Ֆինանսական շուկա: 2012 թվականի մարտ ամսին փողի բազան կազմել է 553.8 մլրդ դրամ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճելով 9.4%-ով: Ընդ որում, զուտ արտաքին ակիվները նվազել են 13.2%-ով, իսկ զուտ ներքին ակտիվներն աճել են 121.1%-ով:

Նույն ժամանակահատվածում փողի բազայում ԿԲ-ից դուրս կանխիկն աճել է 15.7%-ով (տեսակարար կշիռը փողի բազայում կազմել է շուրջ 65.3%), իսկ պարտադիր պահուստները դրամով և արտարժույթով՝ 3.6%-ով (տեսակարար կշիռը փողի բազայում կազմել է շուրջ 33.4%):

2012 թվականի մարտ ամսին փողի զանգվածը կազմել է 1134.4 մլրդ դրամ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճելով 22.5%-ով:

Փողի զանգվածում բանկային համակարգից դուրս կանխիկը և դրամային ավանդները ապահովել են փողի զանգվածի աճի համապատասխանաբար 4.6 և 10.7 տոկոսային կեսը, իսկ արտարժույթային ավանդները՝ 7.2 տոկոսային կեսը¹³:

2012 թվականի մարտին նկատվել է դոլարայնացման մակարդակի նվազում նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 64.5%-ի դիմաց դոլարային ավանդների կշիռն ընդհանուր ավանդների մեջ կազմել է 59.6%: Վերջինիս նպաստել է ԿԲ-ի և Կառավարության կողմից ապադոլարայնացման միջոցառումների իրականացումը, մասնավորապես՝ 2011 թվականի դեկտեմբերին ԿԲ-ն իրականացրել է պարտադիր պահուստավորման մեխանիզմի փոփոխություններ¹⁴:

Առևտրային բանկերի կողմից ռեզիդենտներից և ոչ ռեզիդենտներից ներգրավված ավանդները 2012 թվականի մարտ ամսին նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ավելացել են

¹³ Նշենք, որ փողի ագրեգատներում ոչ ռեզիդենտների ավանդները չեն ընդգրկվում:
¹⁴ 2011 դեկտեմբերին ավարտվեց ապադոլարայնացման միջոցառումների շրջանակում պարտադիր պահուստավորման մեղանիզմի փոփոխության վերջին փուլը, որը ենթադրում է ներգրավված արտարժույթային միջոցների դիմաց միայն դրամով պահուստավորում:

35.8%-ով: Առևտրային բանկերի մինչև մեկ տարի ժամկետով դրամով ներգրավված ավանդների տոկոսադրույքները 2012 թվականի հունվար-մարտին միջին հաշվով կազմել են 9.4%՝ 2011 թվականի հունվար-մարտի 9%-ի համեմատ:

Առևտրային բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից ռեզիդենտներին և ոչ ռեզիդենտներին տրված վարկերը 2012 թվականի մարտ ամսին նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ավելացել են 32%-ով¹⁵ (նշենք, որ վարկերի 62.5%-ը կազմում են արտարժույթով վարկերը): Առևտրային բանկերի՝ դրամով տրամադրված վարկերի տոկոսադրույքները 2012 թվականի հունվար-մարտին միջին հաշվով կազմել են 18.2%՝ 2011 թվականի հունվար-մարտի 18.4%-ի համեմատ:

Հատուկ ուշադրության է արժանի նաև այն, որ առևտրային բանկերի՝ մինչև մեկ տարի ժամկետով դրամով ներգրավված ավանդների և վարկերի տոկոսադրույքների միջև սպրեդը 2012 թվականի հունվար-մարտին 2011 թվականի հունվար-մարտի նկատմամբ նվազել է 0.6 տոկոսային կետով՝ կազմելով 8.8 տոկոսային կետ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական (շուկայական) պարտատոմսերի շուկայում նկատվել է տոկոսադրույքների աճ: Այսպես, եթե 2011 թվականի առաջին եռամսյակի ընթացքում տեղաբաշխված պետական արժեթղթերի միջին եկամտաբերությունը կազմել է 12.14%, ապա 2012 թվականի առաջին եռամսյակում այն կազմել է 12.7%: Եռամսյակի ընթացքում տեղաբաշխված պետական արժեթղթերի ծավալը կազմել է 23.6 մլրդ դրամ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 36.9 մլրդ դրամի դիմաց, իսկ միջին ժամկետայնությունը՝ 1838 օր՝ պահպանվելով նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի մակարդակի վրա:

2012 թվականի առաջին եռամսյակի վերջին պետական (շուկայական) պարտատոմսերի նկատմամբ պահանջարկը գերազանցել է թողարկման ցուցանիշը 1.91 անգամ, իսկ տեղաբաշխում/թողարկում հարաբերակցության միջին մեծությունը կազմել է 0.94:

Աղյուսակ 2. Ֆինանսական շուկայի տոկոսադրույքները 2012 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում

Ամիսներ	I	II	III
Առևտրային բանկերի վարկեր*	18.62	18.11	17.74
Առևտրային բանկերի ավանդներ*	10.07	9.48	8.55
ՀՀ ԿԲ ռեպո գործառնություններ	8.00	8.00	8.00

* Հաշվարկված է 16 օրից մինչև մեկ տարի ժամկետով, միայն դրամով տրամադրված վարկերի և ներգրավված ավանդների համար (առանց միջբանկային շուկայի):

¹⁵ Ընդգրկված չեն կուտակված տոկոսները: Վարկերի մեջ ներառված են նաև ֆակտորինգային, լիզինգային գործառնությունները և ռեպո համաձայնագրերը:

Հարկաբյուջեային հարված

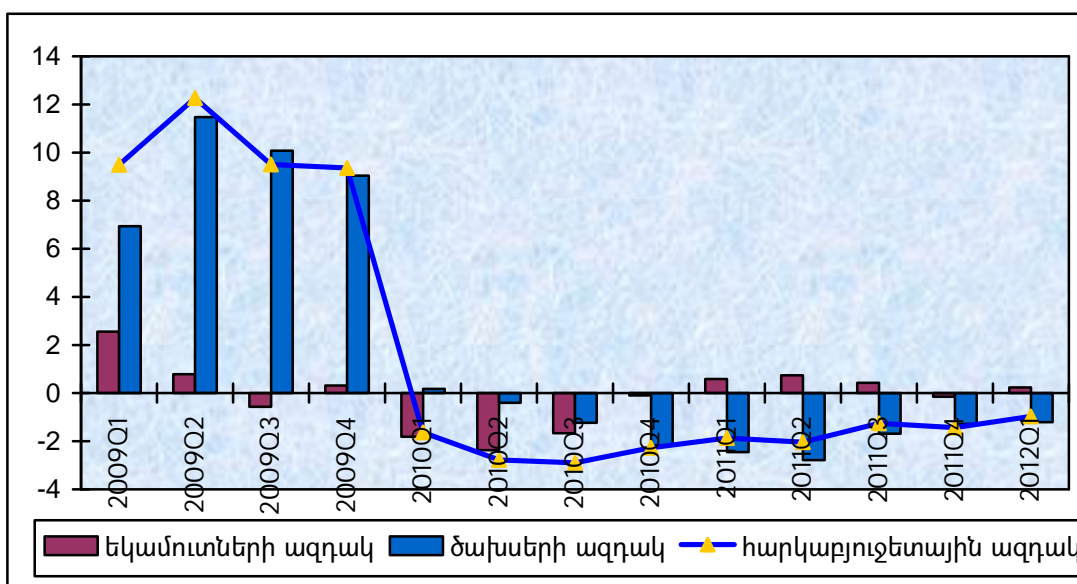
Բյուջետային քաղաքականության մոտեցումը եղել է բազմակողմ և միաժամանակ հավասարակշռված՝ նպատակադրվելով չհակազդել տնտեսական վերականգնմանը, զուգահեռաբար ապահովելով արդյունավետ երկարաժամկետ կայուն պարտքի կառավարում պակասուրդի աստիճանական կրճատմամբ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակի արդյունքներով պետական բյուջեի ընդհանուր եկամուտները կազմել են 187.8 մլրդ դրամ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ աճելով 1.6%-ով, իսկ հարկային եկամուտները՝ ներառյալ սոցիալական ապահովագրության վճարները, կազմել են 177.3 մլրդ դրամ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ աճելով 4.4%-ով:

ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը 2012 թվականի առաջին եռամսյակի արդյունքներով կազմել է 191.9 մլրդ. դրամ՝ նախորդ տարվա նկատմամբ նվազելով 1.2%-ով, իսկ կապիտալ ծախսերը կազմել են 11.2 մլրդ. դրամ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 26.7 մլրդ. դրամի դիմաց: ՀՀ պետական բյուջեի պակասուրդը կազմել է 4.1 մլրդ. դրամ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 9.4 մլրդ. դրամի դիմաց:

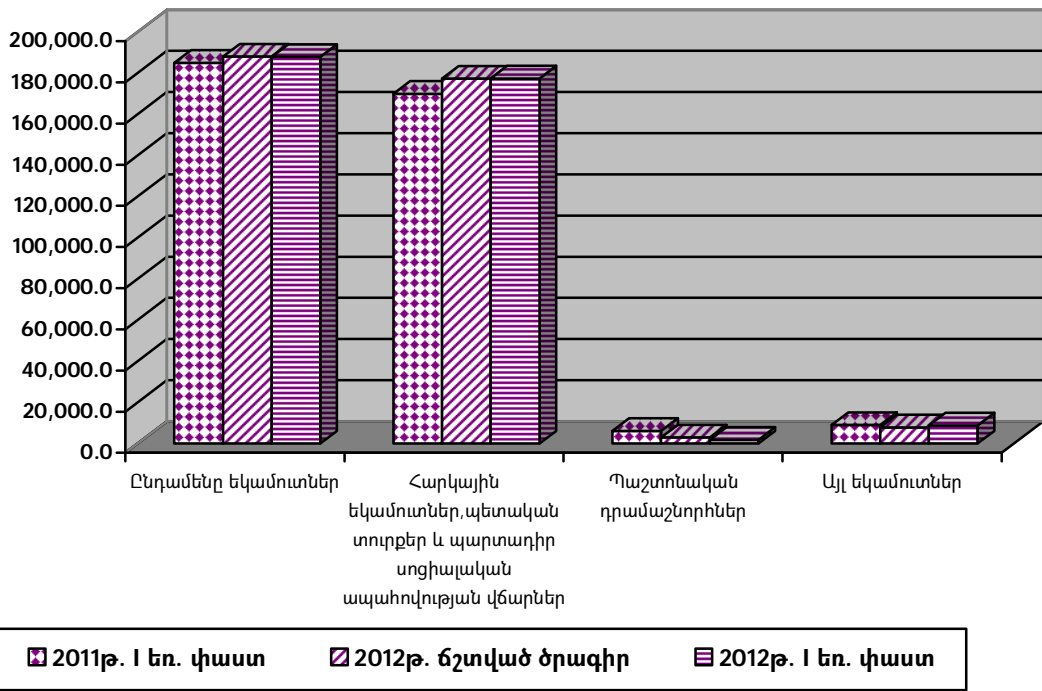
Հարկաբյուջեային ազդակը: 2012 թվականի առաջին եռամսյակի արդյունքներով գրանցվել է 1% զսպող հարկաբյուջեային ազդակ, ընդ որում, եկամուտների գծով գրանցվել է 0.2% ընդլայնող, իսկ ծախսերի գծով՝ 1.2% զսպող ազդակ:

Գծապատկեր 8. Հարկաբյուջեային ազդակը 2009 թվականից եռամսյակներով

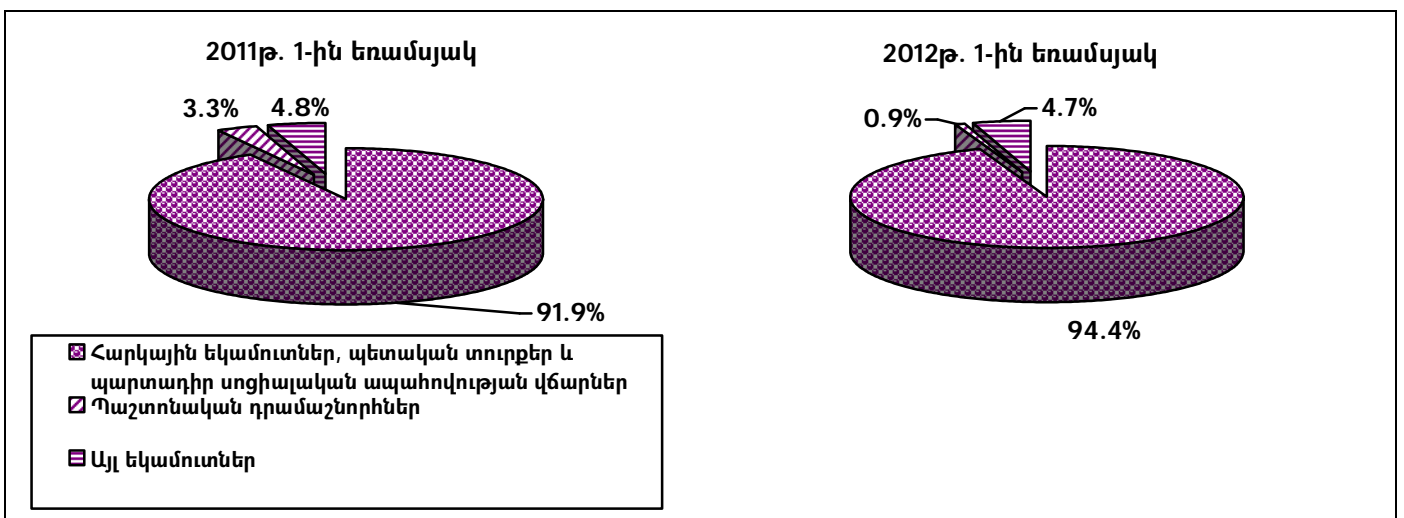
« ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ »

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ կառավարության ծրագրով նախատեսվել էր շուրջ 182.4 մլրդ դրամ բյուջետային եկամուտների ստացում: «Հայաստանի Հանրապետության 2012 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 11-րդ կետի և 11-րդ հոդվածի 3-րդ կետի պահանջներից ելնելով պետության դրամական միջոցների համախմբված հաշվառման նպատակով պետական բյուջեի ծրագրային և փաստացի ցուցանիշներում ներառվել են նաև ՀՀ պետական հիմնարկների համար բացված արտաբյուջետային հաշիվների համապատասխան շրջանառությունը, ինչպես նաև առանց սահմանափակման պետական բյուջեից կատարվող վճարումները: Նշված միջոցները ներառյալ, ինչպես նաև հաշվի առնելով կառավարության լիազորությունների շրջանակներում կատարված մյուս փոփոխությունները՝ ՀՀ պետական բյուջեի եկամուտների ծրագիրն ավելացվել է 5.6 մլրդ դրամով (3%-ով) և կազմել ավելի քան 187.9 մլրդ դրամ, որից 185 մլրդ դրամը՝ սեփական եկամուտների, 2.9 մլրդ դրամը՝ պաշտոնական դրամաշնորհների գծով: Հաշվետու եռամսյակում ստացվել են 187.8 մլրդ դրամի փաստացի եկամուտներ, որոնք կազմում են կանխատեսված ցուցանիշի 99.9%-ը: Նշված գումարից շուրջ 186.1 մլրդ դրամը կազմել են սեփական աղբյուրներից ստացված եկամուտները՝ կազմելով ծրագրի 100.6%-ը, 1.7 մլրդ դրամ՝ պաշտոնական դրամաշնորհները, որոնք 40.5%-ով զիջել են ծրագրված ցուցանիշը: Հարկային եկամուտների, պետական տուրքերի և պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների եռամսյակային ծրագիրը կատարվել է 100.1%-ով, այլ եկամուտներինը՝ 112.4%-ով: Նշենք, որ արտաբյուջետային եկամուտները կազմել են 4.5 մլրդ դրամ կամ առաջին եռամսյակում նախատեսված մուտքերի 85.9%-ը: Առանց արտաբյուջետային միջոցների՝ պետական բյուջեի եկամուտները կազմել են շուրջ 183.3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 100.3% կատարողական: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ պետական բյուջեի եկամուտներն աճել են 1.6%-ով կամ 2.9 մլրդ դրամով: Մասնավորապես՝ հարկային եկամուտների (ներառյալ՝ պետական տուրքերը և պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարները) գծով մուտքերն աճել են 4.4%-ով: Միաժամանակ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ այլ եկամուտների և պաշտոնական դրամաշնորհների գծով գրանցվել է անկում համապատասխանաբար 2.3 և 71.2 տոկոսով:

Արդյունքում նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ՀՀ պետական բյուջեի եկամուտներում հարկային եկամուտների, պետական տուրքերի ու պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների տեսակարար կշիռն աճել է 2.5 տոկոսային կետով և կազմել 94.4%: Մինչև նույն ժամանակ, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նվազել են այլ եկամուտների և պաշտոնական դրամաշնորհների տեսակարար կշիռները՝ համապատասխանաբար 0.1 և 2.4 տոկոսային կետով, և կազմել 4.7 և 0.9 տոկոս:

Պետական բյուջեի եկամուտների կառուցվածքը

Հարկային եկամուտներ, պետական տուրքեր և պարտադիր սոցիալական ապահովության

վճարներ

ՀՀ 2012 թվականի առաջին եռամսյակի պետական բյուջեի եկամուտների 94.4%-ն ապահովվել է հարկային եկամուտների, պետական տուրքերի և պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների հաշվին, որոնք կազմել են 177.3 մլրդ դրամ և 100.1%-ով ապահովել կառավարության լիազորությունների շրջանակներում ճշտված ծրագիրը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ տվյալ մուտքերն աճել են 4.4%-ով կամ 7.5 մլրդ դրամով, որի գերակշիռ մասը՝ 6.8 մլրդ դրամը, բաժին է ընկնում հարկերին: Պետական տուրքերն ու պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարներն աճել են համապատասխանաբար 497.4 մլն և 140.2 մլն դրամով:

Հարկային եկամուտներ

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեի հարկային եկամուտները կազմել են 142.3 մլրդ դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ պետական բյուջեի հարկային եկամուտներն աճել են 5%-ով կամ 6.8 մլրդ դրամով: Ընդ որում, նախորդ տարվա հունվար-մարտ ամիսների համեմատ աճ է արձանագրվել գրեթե բոլոր հարկատեսակների գծով, բացառությամբ այլ հարկերի, մաքսատուրքի և հաստատագրված վճարների: Աճի հիմնական աղբյուր են հանդիսացել բնապահպանական ու բնօգտագործման վճարների, եկամտահարկի, շահութահարկի, ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի գծով ստացված մուտքերը:

Հարկային եկամուտների 49.3%-ն ապահովվել է *ավելացված արժեքի հարկի* հաշվին: Այն կազմել է 70.2 մլրդ դրամ և 2.1%-ով կամ 1.5 մլրդ դրամով գերազանցել նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը: ԱԱՀ-ի մուտքերից 36.4 մլրդ դրամը ստացվել է ՀՀ սահմանին հարկումից, 33.8 մլրդ դրամը՝ ներքին շրջանառությունից: Հարկ է նշել, որ ԱԱՀ-ի մուտքերի աճն ապահովվել է ապրանքների ու ծառայությունների ներքին շրջանառության հաշվին, որից ստացված մուտքերն ավելացել են 17.6%-ով, մինչդեռ ներմուծման գծով մուտքերը նվազել են 9%-ով:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-334-Ն օրենքով (ուժի մեջ է 2012 թվականի հունվարի 1-ից)

1. Ամբողջությամբ վերախմբագրվել է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 6.1-րդ հոդվածը, ինչի արդյունքում վերանայվել է նույն հոդվածով սահմանված այն ապրանքատեսակների ցանկը, որոնց ներմուծման համար նույն հոդվածով սահմանված է սահմանին ավելացված արժեքի հարկի վճարման ժամկետի հետաձգման

արտոնություն: Մասնավորապես՝ մինչև 2012 թվականի հունվարի 1-ը գործող «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 6.1-րդ հոդվածով թվարկված ապրանքատեսակների ցանկից հանվել են ԱՏԳ ԱԱ 39162010, 76041090 ծածկագրերին դասվող ապրանքատեսակները, իսկ վերոհիշյալ ցանկում ներառված ԱՏԳ ԱԱ 8419 և 8443 ծածկագրերին դասվող ապրանքատեսակների փոխարեն սահմանվել են ԱՏԳ ԱԱ 841920000, 841990150 և 84431 ծածկագրերին դասվող ապրանքատեսակները:

Բացի այդ, սահմանվել է, որ նույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված ապրանքատեսակների մասով ներմուծման ժամանակ հաշվարկված ավելացված արժեքի հարկի գումարների վճարման ժամկետը կարող է չհետաձգվել մաքսային մարմիններին ներկայացվող՝ հարկ վճարողի գրավոր հայտարարությամբ: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ վերոհիշյալ ընթացակարգը մինչև 2012 թվականի հունվարի 1-ը գործող «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 6.1-րդ հոդվածով նախատեսված չէր՝ վերոհիշյալ ընթացակարգի սահմանումը այլ հավասար պայմաններում պետական բյուջեի եկամուտների վրա ազդեցություն կունենա այն ժամանակ, երբ հարկ վճարողները կամավոր հրաժարվեն ավելացված արժեքի հարկի գումարի վճարման ժամկետի հետաձգման արտոնությունից և սահմանված կարգով ու ժամկետում վճարեն «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված ապրանքատեսակների ներմուծման ժամանակ հաշվարկված ավելացված արժեքի հարկի գումարները:

Միաժամանակ, «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՀ վերոհիշյալ օրենքի համաձայն, «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 6.1-րդ հոդվածի նոր խմբագրությամբ սահմանված դրույթները տարածվում են 2012 թվականի հունվարի 1-ից հետո ապրանքների ներմուծման գործարքների նկատմամբ, ինչը նշանակում է, որ դրանց ազդեցությունը պետական բյուջեի եկամուտների վրա առավել նկատելի կլինի երկարաժամկետում հատվածում:

2. Վերանայվել են անմիջապես ներմուծող և (կամ) անմիջական արտադրող համարվող հարկ վճարողների՝ ավելացված արժեքի հարկով հարկվող շրջանառության որոշման մոտեցումները: Մասնավորապես «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 8-րդ հոդվածում լրացված նոր՝ 12-րդ մասի համաձայն, անմիջական ներմուծող կամ անմիջական արտադրող հանդիսացող ավելացված արժեքի հարկ վճարողի՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացրած՝ ավելացված արժեքի հարկի 20 տոկոս (ներառյալ՝ հաշվարկային 16.67 տոկոս) դրույքաչափով հարկվող՝ հարկային հաշիվներով չհիմնավորված գործարքների նույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշվող հարկվող շրջանառությունն ավելացվում է 20 տոկոսով, եթե նրանց

կողմից ներմուծված կամ ՀՀ-ում արտադրված ապրանքների (բացառությամբ բենզինի և դիզելային վառելիքի) օտարման այն գործարքների հարկվող շրջանառությունը, որոնց մասով հարկային հաշիվներ և (կամ) նոր լրացված 12-րդ կետին համապատասխան՝ ուղեկցող փաստաթուղթ դուրս չի գրվել, կազմում է հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացրած հարկվող գործարքների հարկվող շրջանառության 10 և ավելի տոկոսը, և հարկ վճարողի իրականացրած բոլոր գործարքների ընդհանուր հարկվող շրջանառությունը գերազանցում է՝

ա) հաշվետու ամսվա արդյունքներով 100 մլն դրամը, եթե հարկ վճարողի համար հաշվետու ժամանակաշրջան է համարվում ամիսը,

բ) հաշվետու եռամսյակի արդյունքներով գերազանցում է 300 մլն դրամը, եթե հարկ վճարողի համար հաշվետու ժամանակաշրջան է համարվում եռամսյակը:

3. 2011 թվականի դեկտեմբերի 6-ի «Կազմակերպությունների և անհատ ձեռնարկատերերի կողմից ներմուծվող, մաքսատուրքի Օ տոկոս դրույքաչափ ունեցող և ակցիզային հարկով հարկման ոչ ենթակա այն ապրանքների ցանկը հաստատելու մասին, որոնցից ավելացված արժեքի հարկը մաքսային մարմինների կողմից չի հաշվարկվում և գանձվում» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքով (ՀՕ-330-Ն) մի շարք ապրանքների ներմուծման ժամանակ 2012 թվականի հունվարի 1-ից ավելացված արժեքի հարկը մաքսային մարմինների կողմից հաշվարկվելու և գանձվելու է:

4. «Ծխախոտի արտադրանքի համար հաստատագրված վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-127-Ն օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2011 թվականի հունվարի 1-ից) ներմուծվող և Հայաստանի Հանրապետություն արտադրվող ԱՏԳ ԱԱ 24022090011, 24022010011, 24029000013 ծածկագրերին դասվող ֆիլտրով սիգարետների համար սահմանվել են հաստատագրված վճարի՝ ըստ տարիների աճող չափեր: Մասնավորապես վերոհիշյալ օրենքի համաձայն, 2012 թվականի համար վերոհիշյալ ծածկագրերին դասվող, ներմուծվող ֆիլտրով սիգարետների համար հաստատագրված վճարի չափը սահմանվել է 1000 հատի համար 7500 դրամ, իսկ Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրված սիգարետների համար՝ 1000 հատի համար 6250 դրամ (2011 թվականի համար ներմուծվող Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրված ֆիլտրով սիգարետների համար հաստատագրված վճարի չափը սահմանված էր համապատասխանաբար 7000 և 5500 դրամ):

Պետական բյուջեի հարկերի 7.3%-ն ապահովվել է *ակցիզային հարկի* հաշվին՝ կազմելով ավելի քան 10.3 մլրդ դրամ: Մասնավորապես՝ հանրապետություն ներմուծվող ենթաակցիզային ապրանքների հարկումից ստացվել է շուրջ 5.6 մլրդ դրամ, հանրապետությունում արտադրվող ենթաակցիզային ապրանքների հարկումից՝ շուրջ 4.8 մլրդ դրամ: Ընդ որում, տեղական

արտադրության ենթասկզբից ապրանքների հարկումից ստացված մուտքերը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ավելացել են 19.7%-ով, իսկ ներմուծվող ապրանքների գծով մուտքերը՝ 12.1%-ով. արդյունքում սկզբից ապրանքների հարկի ընդհանուր մուտքերն աճել են 15.5%-ով:

«Ակցիզային հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-317-Ն օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարի 1-ից)

1. Վերանայվել են սկզբից ապրանքների հարկով հարկվող մի շարք ապրանքատեսակների համար սահմանված սկզբից ապրանքների հարկի դրույքաչափերը: Մասնավորապես,

1) ԱՏԳ ԱԱ 2203 ապրանքային ծածկագրին դասվող գարեջրի համար սկզբից ապրանքների հարկի դրույքաչափը սահմանվել է տեղական արտադրության դեպքում բացթողման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և սկզբից ապրանքների հարկի), իսկ ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 30 տոկոսի, բայց ոչ պակաս, քան 1 լիտրի համար 105 դրամի չափով:

Հիշյալ ապրանքատեսակի համար նախկինում սահմանված էին սկզբից ապրանքների հարկի հետևյալ դրույքաչափերը՝ ներքին արտադրանքի 1 լիտրի համար 70 դրամ, իսկ ապրանքների ներմուծման դեպքում 1 լիտրի համար 105 դրամ:

2) ԱՏԳ ԱԱ 2204 ապրանքային ծածկագրին դասվող խաղողի գինիների համար սկզբից ապրանքների հարկի դրույքաչափը սահմանվել է տեղական արտադրության դեպքում բացթողման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և սկզբից ապրանքների հարկի), իսկ ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 10 տոկոսի, բայց ոչ պակաս, քան 1 լիտրի համար 100 դրամի չափով:

Հիշյալ ապրանքատեսակի համար նախկինում սահմանված էին սկզբից ապրանքների հարկի հետևյալ դրույքաչափերը՝ ներքին արտադրանքի դեպքում բացթողման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և սկզբից ապրանքների հարկի) 10 տոկոս, բայց ոչ պակաս, քան 1 լիտրի համար 100 դրամ, իսկ ապրանքների ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 10 տոկոս, բայց ոչ պակաս, քան 1 լիտրի համար 150 դրամ),

3) ԱՏԳ ԱԱ 2205 ապրանքային ծածկագրին դասվող վերմուտի, բուսական և արոմատիկ էքստրակտներ պարունակող խաղողի այլ գինիների համար սկզբից ապրանքների հարկի դրույքաչափը սահմանվել է տեղական արտադրության դեպքում բացթողման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և սկզբից ապրանքների հարկի), իսկ ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 50 տոկոսի, բայց ոչ պակաս, քան 1 լիտրի համար 750 դրամի չափով:

Հիշյալ ապրանքատեսակի համար նախկինում սահմանված էին սկզբից ապրանքների հարկի հետևյալ դրույքաչափերը՝ ներքին արտադրանքի դեպքում 1 լիտրի համար 500 դրամ, իսկ ապրանքների ներմուծման դեպքում 1 լիտրի համար 600 դրամ,

4) ԱՏԳ ԱԱ 2206 ապրանքային ծածկագրին դասվող խմորման ենթարկված այլ ըմպելիքների (խնձորի սիդր, պերրու (տանձի սիդր), մեդրալըմպելիք), բացառությամբ պտղային և հատապտղային գինեկերի, համար ակցիզային հարկի դրույքաչափը սահմանվել է տեղական արտադրության դեպքում բացթողնման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի), իսկ ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 25 տոկոսի, բայց ոչ պակաս, քան 1 լիտրի համար 270 դրամի չափով,

Հիշյալ ապրանքատեսակի համար նախկինում սահմանված էին ակցիզային հարկի հետևյալ դրույքաչափերը՝ ներքին արտադրանքի դեպքում 1 լիտրի համար 180 դրամ, իսկ ապրանքների ներմուծման դեպքում 1 լիտրի համար 200 դրամ,

5) ԱՏԳ ԱԱ 2207 ապրանքային ծածկագրին դասվող էթիլային սպիրտի համար ակցիզային հարկի դրույքաչափը սահմանվել է տեղական արտադրության դեպքում բացթողնման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի), իսկ ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 50 տոկոսի, բայց ոչ պակաս, քան 1 լիտրի համար 900 դրամի չափով:

Հիշյալ ապրանքատեսակի համար նախկինում սահմանված էին ակցիզային հարկի հետևյալ դրույքաչափերը՝ ներքին արտադրանքի դեպքում 1 լիտրի համար (100 տոկոսանոց սպիրտի վերահաշվարկով) 600 դրամ, իսկ ապրանքների ներմուծման դեպքում 1 լիտրի համար (100 տոկոսանոց սպիրտի վերահաշվարկով) 700 դրամ,

6) ԱՏԳ ԱԱ 2208 ապրանքային ծածկագրին դասվող սպիրտային խմիչքների համար ակցիզային հարկի դրույքաչափը սահմանվել է տեղական արտադրության դեպքում բացթողնման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի), իսկ ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 50 տոկոսի, բայց ոչ պակաս, քան 1 լիտրի համար 500 դրամի չափով:

Հիշյալ ապրանքատեսակի համար նախկինում սահմանված էին ակցիզային հարկի հետևյալ դրույքաչափերը՝ ներքին արտադրանքի դեպքում բացթողնման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի) 30 տոկոսը, բայց ոչ պակաս քան 1 լիտրի համար 380 դրամ, իսկ ապրանքների ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 30 տոկոս, բայց ոչ պակաս, քան 1 լիտրի համար 600 դրամ:

Բացի այդ, ԱՏԳ ԱԱ 2208 ծածկագրին դասվող օղիների համար նախկինում սահմանված էին ակցիզային հարկի հետևյալ դրույքաչափերը՝ տեղական արտադրության դեպքում բացթողնման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի), իսկ ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 30 տոկոս, բայց ոչ պակաս քան մեկ լիտրի համար 500 դրամ:

2. Ընդլայնվել է ակցիզային հարկով հարկվող ապրանքների շրջանակը: Մասնավորապես՝ ակցիզային հարկով հարկվող ապրանքների շարքին են դասվել հետևյալ ապրանքատեսակները՝

1) ԱՏԳ ԱԱ 2710 19 810 ապրանքային ծածկագրին դասվող շարժիչային յուղերը, որոնց համար ակցիզային հարկի դրույքաչափ է սահմանվել տեղական արտադրության դեպքում բացթողնման գնի (առանց ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի), իսկ ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 10 տոկոսի չափով, բայց ոչ պակաս, քան 1 կիլոգրամի համար 400 դրամ,

2) ԱՏԳ ԱԱ 8703 (բացառությամբ՝ ԱՏԳ ԱԱ870310, 870321101, 870321901, 870322101, 870322901, 870323199, 870323909, 870324101, 870324901, 870331101, 870331901, 870332191, 870332901, 870333191, 870333901, 87039010 և 8703 90 901-ի) ապրանքային ծածկագրին դասվող 25.0 մլն դրամ և ավելի մաքսային արժեք ունեցող կամ մինչև 2 տարին ներառյալ թողարկման տարեթիվ և 4500 սմ³ և ավելի շարժիչի աշխատանքային ծավալ ունեցող թեթև մարդատար ավտոմեքենաները, որոնց համար ակցիզային հարկի դրույքաչափ է սահմանվել ներմուծման դեպքում մաքսային արժեքի 20 տոկոսը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ պետական բյուջեի հարկային եկամուտների 16%-ն ապահովվել է *շահութահարկի* հաշվին՝ կազմելով 22.8 մլրդ դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ շահութահարկի մուտքերն աճել են 9.8%-ով կամ ավելի քան 2 մլրդ դրամով:

«Շահութահարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-317-Ն օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարի 1-ից) վերանայվել է շահութահարկի կանխավճարի եռամսյակային վճարումների դրույքաչափը՝ նախկինում գործող նախորդ տարվա փաստացի շահութահարկի և (կամ) շահութահարկի հաշվարկային մեծության գումարի մեկ վեցերորդի փոխարեն սահմանելով նախորդ տարվա փաստացի շահութահարկի և (կամ) շահութահարկի հաշվարկային մեծության 18.75 տոկոսը:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջե է մուտքագրվել շուրջ 20.1 մլրդ դրամ *եկամտահարկի* ապահովելով հարկային եկամուտների 14.1%-ը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ եկամտահարկի մուտքերն աճել են 13.9%-ով կամ 2.4 մլրդ դրամով:

«Եկամտահարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-299-Ն օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարի 1-ից)

1) հարկային գործակալի կողմից հաշվարկվող եկամտահարկի դրույքաչափի երկաստիճան համակարգը փոխարինվել է դրույքաչափերի եռաստիճան համակարգով: Մասնավորապես՝ ամսական 2 մլն դրամը գերազանցող հարկվող եկամուտների համար սահմանվել է եկամտահարկի 25 տոկոս դրույքաչափ,

2) վերանայվել է եկամտահարկի կանխավճարի եռամսյակային վճարումների դրույքաչափը նախկինում գործող նախորդ տարվա փաստացի եկամտահարկի և (կամ) եկամտահարկի հաշվարկային մեծության գումարի մեկ վեցերորդի փոխարեն սահմանելով նախորդ տարվա փաստացի եկամտահարկի և (կամ) եկամտահարկի հաշվարկային մեծության 18.75 տոկոսը:

Մաքսադրույքի գծով մուտքերը կազմել են ավելի քան 6.4 մլրդ դրամ՝ ապահովելով պետական բյուջեի հարկային եկամուտների 4.5%-ը և 6%-ով զիջել 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը:

2011 թվականի դեկտեմբերի 8-ի «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով (ՀՕ-354-Ն) մի շարք ապրանքների համար մաքսատուրքի դրույքաչափը բարձրացվել է 0-ից 10 տոկոս: Նշված օրենքի ընդունման կապակցությամբ, այլ հավասար պայմանների պահպանման դեպքում, ակնկալվում է պետական բյուջեի եկամուտների աճ:

Գործունեության առանձին տեսակներից գանձված *հաստատագրված վճարներն* առաջին եռամսյակում կազմել են 4.7 մլրդ դրամ՝ ապահովելով հարկային եկամուտների 3.3%-ը: Նշված ցուցանիշը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նվազել է 7.7%-ով կամ 393.7 մլն դրամով:

1. «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-148-Ն օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարի 1-ից) բաղնիքների և ցնցուղարանների կազմակերպում, բենզինի և դիզելային վառելիքի մանրածախ վաճառք, արդյունագործական ձկնորսություն, համակարգչային խաղերի կազմակերպում գործունեության տեսակները հարկման հաստատագրված վճարների համակարգից տեղափոխվել են հարկման ընդհանուր համակարգ:

2. «Հաստատագրված վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-313-Ն օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարի 1-ից) հաստատագրված վճարով հարկվող գործունեության մի շարք տեսակների համար վերանայվել են հաստատագրված վճարի դրույքաչափերը: Մասնավորապես՝

1) խաղատների գործունեության կազմակերպման համար հաստատագրված վճարի հաշվարկման նպատակով տվյալ գործունեության համար հիմք ընդունվող ելակետային տվյալի 4.000.000-ապատիկի չափը փոխարինվել է 5.000.000-ապատիկի չափով,

2) լոտտորոն, բինգո և մեխանիկական վիճականության համար ծրագրավորված այլ սարքերի համար հաստատագրված վճարի հաշվարկման նպատակով հիմք ընդունվող ելակետային տվյալի 15.000-ապատիկի չափը փոխարինվել է 18.750-ապատիկի չափով,

3) խաղային սարքավորումների հաստատագրված վճարի հաշվարկման նպատակով հիմք ընդունվող համապատասխան ելակետային տվյալի 125.000-ապատիկի չափը փոխարինվել է 156.250-ապատիկի չափով,

4) ինտերնետ կամ նմանօրինակ ցանկացած գլոբալ համակարգի և ցանկացած համակարգված ցանցային կապուղիների միջով ինտերնետ շահումով խաղերի կազմակերպման համար հաստատագրված վճարի հաշվարկման նպատակով հիմք ընդունվող ելակետային տվյալի 1.000.000-ապատիկի չափը փոխարինվել է 1.250.000-ապատիկի չափով,

5) անմիջականորեն (խաղասրահում) ինտերնետ շահումով խաղերի կազմակերպման համար հաստատագրված վճարի հաշվարկման համար համապատասխան ելակետային տվյալի 75.000-ապատիկի չափը փոխարինվել է 93.750-ապատիկի չափով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջե են մուտքագրվել շուրջ 6.3 մլրդ դրամ բնօգտագործման և բնապահպանական վճարներ՝ կազմելով հարկային եկամուտների 4.4%-ը: Նշված գումարից 3.7 մլրդ դրամը կազմել է արդյունահանված մետաղական օգտակար հանածոների և դրանց վերամշակման արդյունքում ստացված արտադրանքի իրացման համար վճարված ռոյալթին, 1.4 մլրդ դրամը՝ օգտակար հանածոների արդյունահանման դիմաց վճարները, 400.2 մլն դրամը՝ ՀՀ ներմուծվող շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների, 360.1 մլն դրամը՝ այլ պետություններում գրանցված տրանսպորտային միջոցներից օդային ավազան վնասակար նյութեր արտանետելու համար գանձվող վճարները: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ բնօգտագործման և բնապահպանական վճարներն աճել են 2.3 անգամ՝ հիմնականում պայմանավորված «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքում կատարված փոփոխություններով: Վերջիններով, ինչպես նաև զուգահեռաբար «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքում կատարված փոփոխություններով հանքարդյունահանողների կողմից նախկինում պետական բյուջե վճարվող բոնուսի, կոնցեսիոն վճարի, ինչպես նաև մետաղական օգտակար հանածոների արդյունահանման համար վճարվող բնօգտագործման վճարների և ռոյալթիների փոխարեն սահմանվել են ռոյալթիներ (որպես բնօգտագործման վճարներ): Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտել 2012 թվականի հունվարից: Վերոնշյալ փոփոխություններով ակնկալվում է պետական բյուջեի եկամուտների աճ: Նշենք, որ մուտքերի աճը պայմանավորված է նաև օգտակար հանածոների արդյունահանման և ՀՀ ներմուծվող շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների համար գանձվող վճարների ավելացմամբ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ավելի քան 1.4 մլրդ դրամ պետական բյուջե է մուտքագրվել *այլ հարկերից*: Մասնավորապես՝ 317.6 մլն դրամ է կազմել «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կոնցեսիոն վճարը, 316.9 մլն դրամ՝ ճանապարհային վճարները, 210 մլն դրամ՝ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ռոյալթին, 184.7 մլն դրամ՝ արտոնագրային

վճարները, 117 մլն դրամ հարկային օրենսդրության խախտման համար «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված տուգանքները, 101.1 մլն դրամ հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարները, 5.1 մլն դրամ ռադիոհաճախականության օգտագործման թույլտվության տրամադրման (գործողության ժամկետի երկարաձգման) վճարները և 166.2 մլն դրամ ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նյութական խրախուսման ֆոնդի եկամուտները: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ այլ հարկերի փաստացի ցուցանիշը նվազել է 70.1%-ով կամ 3.3 մլրդ դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է ռոյալթիի և ռադիոհաճախականության օգտագործման թույլտվության տրամադրման վճարների նվազմամբ:

2011 թվականի դեկտեմբերի 7-ին ՀՀ ԱԺ կողմից ընդունված՝ «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-308-Ն օրենքով (ուժի մեջ է մտնել 2012 թվականի հունվարի 1-ից) ամբողջությամբ վերախմբագրվել է «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 26-րդ հոդվածը, ինչի արդյունքում

1) սահմանված կարգով պետական գրանցում չունեցող (չհաշվառված) կամ հարկային մարմիններում չհաշվառված անձանց կողմից ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու (ապօրինի գործունեություն) դեպքերի համար սահմանվել են տուգանքի նվազագույն չափեր՝ մեկ տարվա ընթացքում չհաշվառված կամ ապօրինի գործունեության հայտնաբերման 1-ին դեպքի համար երկու հարյուր հազար դրամի, իսկ 2-րդ դեպքի համար՝ հինգ հարյուր հազար դրամի չափով,

2) սահմանվել է, որ լիցենզավորման ենթակա գործունեությունն առանց լիցենզիայի իրականացնելու կամ առանց թույլտվության կամ առանց լիցենզիայի ընդերքը կամ բնական պաշարներն օգտագործելու դեպքերում կազմակերպություններից և անհատ ձեռնարկատերերից գանձվում է տուգանք՝ լիցենզիայի կամ թույլտվության տրման համար օրենքով սահմանված պետական տուրքի դրույքաչափի տասնապատիկի չափով, բայց ոչ պակաս հինգ հարյուր հազար դրամից: Միաժամանակ նախատեսվել է, որ հիշյալ խախտումն արձանագրելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում խախտումը (անկախ լիցենզավորման կամ թույլտվության ենթակա գործունեության տեսակից) կրկնվելու դեպքում կազմակերպություններից և անհատ ձեռնարկատերերից գանձվում է տուգանք՝ լիցենզավորման կամ թույլտվության ենթակա գործունեության իրականացման լիցենզիայի տրման համար օրենքով սահմանված պետական տուրքի դրույքաչափի քսանապատիկի չափով, բայց ոչ պակաս մեկ միլիոն դրամից,

3) սահմանվել է, որ սույն կետի 1-ին (եթե իրականացվող ապօրինի կամ չհաշվառված գործունեությունն օրենքով ենթակա է լիցենզավորման) և 2-րդ ենթակետերով ներկայացված

իրավախախտումների համար, բացի սահմանված տուգանքներից, գանձվում է նաև լիցենզավորման համար օրենքով սահմանված պետական տուրքի գումարի չափով վնասի հատուցում:

Պետական տուրք

2012 թվականի առաջին եռամսյակում պետական տուրքի գծով բյուջեի մուտքերը կազմել են ավելի քան 4.9 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ՀՀ կառավարության ծրագրով կանխատեսված ցուցանիշի 104.2%-ը: Նշենք, որ բոլոր տուրքերի գծով արձանագրվել է ծրագրի գերազանցում, բացառությամբ լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ տալու համար տուրքի: Մասնավորապես՝ ծրագրի գերազանցում է արձանագրվել օրենքով սահմանված այլ ծառայությունների և գործողությունների (10.6%-ով), պետական գրանցման (9.9%-ով), դատարան տրվող հայցադիմումների, դիմումների ու գանգատների, դատարանների վճիռների և որոշումների դեմ տրվող վճռաբեկ բողոքների համար, ինչպես նաև դատարանի կողմից տրվող փաստաթղթերի պատճեններ (կրկնօրինակներ) տալու համար (15.4%-ով), հյուպատոսական ծառայությունների կամ գործողությունների (8%-ով), ֆիզիկական անձանց տրվող իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստաթղթերի, որոշակի ծառայությունների կամ գործողությունների (4.9%-ով), գյուտերի, օգտակար մոդելների, արդյունաբերական նմուշների, ապրանքային և սպասարկման նշանների, ապրանքների ծագման տեղանունների, ֆիրմային անվանումների, ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաների իրավական պահպանության հետ կապված գործողությունների (21.3%-ով), ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու և ՀՀ քաղաքացիության փոփոխման (16.5%-ով) և մշակութային արժեքների արտահանման կամ ժամանակավոր արտահանման իրավունքի վկայագիր տալու (10%-ով) համար գանձվող վճարների գծով: Կանխատեսված ցուցանիշը 16.5 տոկոսով զիջել են լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ տալու համար գանձվող տուրքերի գծով: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ պետական տուրքի մուտքերն ավելացել են 11.2%-ով կամ 497.4 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է վարորդական իրավունքի վկայական տալու, պետական գրանցման, հյուպատոսական ծառայությունների կամ գործողությունների, ինչպես նաև ֆիզիկական անձանց տրվող իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստաթղթերի, որոշակի ծառայությունների կամ գործողությունների իրականացման համար գանձվող տուրքերի ավելացմամբ:

«Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում կատարված փոփոխությունների համաձայն՝

1. Անշարժ գույքի գնահատողի որակավորման վկայական տալու համար սահմանվել է բազային տուրքի 20-ապատիկի չափով պետական տուրք (փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարի 19-ից): Ջուզահեռաբար, 2012 թվականի հունվարի 19-ից ուժը կորցրած է

ճանաչվել անշարժ գույքի գնահատման համար տարեկան բազային տուրքի 150-ապատիկի չափով պետական տուրքը:

2. ՀՀ քաղաքացու կենսաչափական տվյալներ պարունակող էլեկտրոնային անձնագիր տալու համար սահմանվել են բազային տուրքի 25-ապատիկի չափով, իսկ նույնականացման քարտի տրամադրման համար բազային տուրքի 3-ապատիկի չափով պետական տուրքեր (փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարից):

3. Տրանսպորտային միջոցների և դրանց կցորդների պարտադիր տեխնիկական զննության անցկացման գործունեության իրականացման համար՝ օգտագործվող յուրաքանչյուր հոսքագծի հաշվով տարեկան բազային տուրքի 5000-ապատիկի չափով պետական տուրքի փոխարեն սահմանվել է տարեկան բազային տուրքի 1000-ապատիկի չափով պետական տուրք (փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարից):

4. Անտառանյութի արտահանման սերտիֆիկատ տալու համար՝ յուրաքանչյուր ավտոմոբիլի կամ կոնտեյնների համար բազային տուրքի տասնապատիկի չափով, յուրաքանչյուր վագոնի համար բազային տուրքի 20-ապատիկի չափով պետական տուրքերի փոխարեն սահմանվել են համապատասխանաբար բազային տուրքի 30-ապատիկի չափով և բազային տուրքի 60-ապատիկի չափով պետական տուրքեր (փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարից):

5. Միաժամանակ թվային տախոգրաֆի տրամադրման համար սահմանվել են՝ վարորդի քարտը տալու համար բազային տուրքի 50-ապատիկի չափով, կազմակերպության քարտը տալու համար՝ բազային տուրքի 70-ապատիկի չափով և արհեստանոցի քարտը տալու համար՝ բազային տուրքի 70-ապատիկի չափով պետական տուրքեր (փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարից):

6. Ավտոմոբիլային տրանսպորտով վտանգավոր բեռներ կամ չվնասազերծված տարաներ փոխադրելու թույլտվություն տալու համար սահմանվել է բազային տուրքի 10-ապատիկի չափով պետական տուրք (փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարից):

7. ՀՀ բեռնափոխադրողներին տրանսպորտի նախարարների եվրոպական կոնֆերանսի անդամ պետությունների միջև անսահմանափակ քանակով երթեր կատարելու իրավունք տալու համար սահմանվել են 6 շաբաթ ժամկետով երթերի համար բազային տուրքի 5-ապատիկի չափով, 1 տարի ժամկետով երթերի համար՝ բազային տուրքի 20-ապատիկի չափով, ՀՀ բեռնափոխադրողներին ավտոմոբիլային փոխադրումների մասին միջազգային համաձայնագրերով սահմանված մեկանգամյա փոխադրման իրավունք տալու համար բազային տուրքի 20-ապատիկի չափով պետական տուրքեր (փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարից):

8. ԱՏԳ ԱԱ 26 ապրանքային ծածկագրերին դասվող հանքաքարերի արտահանման սերտիֆիկատ տալու համար սահմանվել է յուրաքանչյուր անգամ արտահանվող հանքաքարի տվյալ ծա-

վալում մետաղի պարունակության և դրա միջազգային շուկայական միջին գնի հիման վրա հաշվարկված արժեքի 3 տոկոսի չափով պետական տուրք (փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2012 թվականի հունվարից):

9. Արտոնություն է սահմանվել նաև որոշակի հայցերով արդարացվածների համար (փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2011 թվականի նոյեմբերից):

10. Գունագեղ քարերի յուրաքանչյուր հանքավայրի օգտագործման (շահագործման) թույլտվության տրամադրման համար սահմանվել է տարեկան բազային տուրքի 10000-ապատիկի չափով (նախկին 1000-ապատիկի փոխարեն), մետաղագործական, քիմիական, թեթև և արդյունաբերության այլ ճյուղերի հումքի յուրաքանչյուր հանքավայրի օգտագործման (շահագործման) թույլտվության տրամադրման համար՝ տարեկան բազային տուրքի 10000-ապատիկի չափով (նախկին 1000-ապատիկի փոխարեն, փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2011 թվականի դեկտեմբերի 31-ից):

Պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարներ

2012 թվականի առաջին եռամսյակում պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարներից բյուջետային եկամուտները կազմել են ավելի քան 30 մլրդ դրամ, որից 25 մլրդ դրամը վճարվել է գործատուների կողմից, 4 մլրդ դրամը՝ աշխատավարձից և դրան հավասարեցված եկամուտներից, շուրջ 1 մլրդ դրամը՝ անհատ ձեռնարկատերերի կողմից: 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարներն էական փոփոխություն չեն կրել՝ ավելացել են ընդամենը 0.5%-ով կամ 140.2 մլն դրամով:

2011 թվականի նոյեմբերի 29-ին ՀՀ ԱԺ կողմից ընդունված՝ «Պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-303-Ն օրենքով սահմանվել է, որ վարձու աշխատողների կողմից վճարվող պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարի 3 տոկոս դրույքաչափը կիրառվում է ամսական մինչև 2 միլիոն դրամ աշխատավարձի և դրան հավասարեցված եկամուտների ստանալու դեպքում, իսկ ամսական 2 միլիոն դրամը գերազանցող աշխատավարձի և դրան հավասարեցված եկամուտների համար սահմանվել է պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների 8 տոկոս դրույքաչափ:

Պաշտոնական դրամաշնորհներ

2012 թվականի առաջին եռամսյակում արտաքին աղբյուրներից ստացվել են ավելի քան 1.7 մլրդ դրամ պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ կազմելով ծրագրով նախատեսվածի 59.5%-ը: Ծրագրից

շեղումը հիմնականում պայմանավորված է որոշ նպատակային ծրագրերի դեպքում, ծրագրերի կատարման աստիճանով պայմանավորված, դրամաշնորհային միջոցները չստանալու (թվով 13 նպատակային ծրագրերի շրջանակներում) կամ նախատեսվածից պակաս ստանալու հանգամանքով: Միաժամանակ նշենք, որ Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող ՀՀ Շիրակի, ՀՀ Լոռու և ՀՀ Արմավիրի մարզերի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգի մասնավոր կառավարման հայեցակարգերի ներդրման դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում ստացվել են ծրագրված միջոցներից 91.7%-ով (114.3 մլն դրամով), իսկ Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Օտարերկրյա ներդրումների և արտահանման աջակցության երկրորդ դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում 17.6%-ով (10.7 մլն դրամով) ավել միջոցներ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում նպատակային դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում ստացվել է 933.6 մլն դրամ, որից 144 մլն դրամը (նախատեսվածի 30.8%-ը)՝ Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի շրջանակներում, 118.5 մլն դրամ (նախատեսվածի 23.3%-ը)՝ Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող ծրագրի շրջանակներում, 31.2 մլն դրամ (նախատեսվածի 64.2%-ը)՝ ԱՄՆ կառավարության աջակցությամբ իրականացվող «Հազարամյակի մարտահրավեր» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում, 260.3 մլն դրամ (նախատեսվածի 65.3%-ը)՝ Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային ծրագրի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի մետրոպոլիտենի վերակառուցման դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում, իսկ Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի շրջանակներում ստացվել է 379.6 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 304.7%-ը: Առաջին եռամսյակում 813.7 մլն դրամ մուտքագրվել է պետական հիմնարկների արտաբյուջետային հաշիվներին՝ նրանց կողմից իրականացվող ծրագրերի ֆինանսավորման համար:

Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ պաշտոնական դրամաշնորհներից պետական բյուջեի մուտքերը նվազել են 71.2%-ով կամ 4.3 մլրդ դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է «Հազարամյակի մարտահրավեր» ծրագրի գծով հատկացումների նվազմամբ:

Այլ եկամուտներ

ՀՀ պետական բյուջեի այլ եկամուտները 2012 թվականի առաջին եռամսյակում կազմել են ավելի քան 8.7 մլրդ դրամ և ապահովել 112.4% կատարողական: Նշված գումարից 3.6 մլրդ դրամը կազմել են ՀՀ պետական հիմնարկների արտաբյուջետային եկամուտները կամ նախատեսվածի 89.2%-ը:

Այլ եկամուտների ծրագրի գերազանցումն ապահովվել է հիմնականում բանկերում և այլ ֆինանսավարկային հաստատություններում բյուջեի ժամանակավոր ազատ միջոցների տեղաբաշխումից և դեպոզիտներից ստացվող տոկոսավճարների, ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի օգտագործման տոկոսավճարների մուտքերի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի ծախսերի նկատմամբ եկամուտների գերազանցումից մուտքերի հաշվին, որոնք գերազանցել են եռամսյակային ծրագրային ցուցանիշները համապատասխանաբար 210.5, 140.5 և 69.2 տոկոսով: Ծրագրի բարձր կատարողական է ապահովվել նաև տիրազուրկ, ժառանգության իրավունքով, ինչպես նաև ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից (բացառությամբ ՀՀ համայնքների, միջազգային կազմակերպությունների, օտարերկրյա պետությունների) նվիրատվության կարգով պետությանը որպես սեփականություն անցած դրամական միջոցներից մուտքերի գծով, որոնք նախատեսված 1.5 մլն դրամի դիմաց կազմել են 67 մլն դրամ:

Պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի վարձակալությունից եկամուտները կազմել են 59.4 մլն դրամ կազմելով ծրագրի 94.3%-ը: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ պետական գույքի վարձակալությունից եկամուտները նվազել են 23.7%-ով:

Ավելի քան 8.5 մլն դրամ է մուտքագրվել իրավաբանական անձանց կապիտալում կատարված ներդրումներից ստացվող շահաբաժինների գծով կազմելով նախատեսվածի 85.3%-ը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված մուտքերը նվազել են 78.2%-ով կամ 30.6 մլն դրամով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 297.7 մլն դրամ են կազմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի ծախսերի նկատմամբ եկամուտների գերազանցումից մուտքերը, որոնք 69.2%-ով գերազանցել են ծրագիրը: Նախորդ տարվա համեմատ եկամուտները նվազել են 44.8%-ով:

Ծրագրի 113.2%-ով գերազանցում է արձանագրվել պետության կողմից տված վարկերի օգտագործման դիմաց ստացված տոկոսների գծով, որոնք կազմել են ավելի քան 607.9 մլն դրամ: Մասնավորապես՝ ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի օգտագործման տոկոսավճարները կազմել են 552.6 մլն դրամ՝ 140.5%-ով գերազանցելով ծրագիրը: Ոչ ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի օգտագործման տոկոսավճարները նախատեսված ծավալով վճարվել են՝ կազմելով 55.3 մլն դրամ:

Բյուջեի ժամանակավոր ազատ միջոցների տեղաբաշխումից և դեպոզիտներից ստացվող տոկոսավճարներն առաջին եռամսյակում կազմել են շուրջ 1.2 մլրդ դրամ՝ 3.1 անգամ գերազանցելով առաջին եռամսյակի ծրագրային ցուցանիշը: 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված մուտքերը նվազել են 19.6%-ով:

Շուրջ 1.3 մլրդ դրամ (83.5%) պետական բյուջե է մուտքագրվել իրավախախտումների համար գործադիր և դատական մարմինների կողմից կիրառվող պատժամիջոցներից՝ 2.8%-ով զիջելով Նախորդ տարվա նույն ցուցանիշը:

Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ պետական բյուջե մուտքագրվող այլ եկամուտները կազմել են շուրջ 5.3 մլրդ դրամ կամ ծրագրի 98.4%-ը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված եկամուտներն աճել են 6.3%-ով կամ 310.2 մլն դրամով:

Նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ այլ եկամուտները նվազել են 2.3%-ով կամ 205.9 մլն դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է բանկերում և այլ ֆինանսավարկային հաստատություններում բյուջեի ժամանակավոր ազատ միջոցների տեղաբաշխումից և դեպոզիտներից ստացվող տոկոսավճարների և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի ծախսերի նկատմամբ եկամուտների գերազանցումից մուտքերի նվազմամբ:

«ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԾԱԽՍԵՐԸ»

«Կառավարության ծրագրով 2012 թվականի առաջին եռամսյակում նախատեսվել էր 225.3 մլրդ դրամ ծախսերի կատարում: Հաշվի առնելով «Հայաստանի Հանրապետության 2012 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 11-րդ կետի և 11-րդ հոդվածի 3-րդ կետի պահանջները, որոնց համաձայն ՀՀ պետական բյուջեի ծրագրային և փաստացի ցուցանիշներում ներառվել են նաև ՀՀ պետական մարմինների արտաբյուջետային միջոցները և ՀՀ պետական բյուջեից առանց սահմանափակման իրականացվող ծախսերը, ինչպես նաև կիրառելով պետական բյուջեում փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ օրենքով ՀՀ կառավարությանը վերապահված լիազորությունները՝ ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերի առաջին եռամսյակի ծրագիրը ճշտվել է կազմելով 230.4 մլրդ դրամ, որի դիմաց փաստացի ծախսերը կազմել են 191.9 մլրդ դրամ: Պետական բյուջեի ծախսերի եռամսյակային ծրագիրը կատարվել է 83.3%-ով, ընդ որում, շեղումների ընդհանուր գումարի 63%-ը բաժին է ընկել ընթացիկ ծախսերին: Հարկ է նշել, որ չնայած բյուջետային ծախսերի համեմատաբար ցածր կատարողականին՝ ապահովվել է պետական բյուջեի ծախսային ծրագրերի շրջանակներում պետական մարմինների կողմից սահմանված կարգով ստանձնած պարտավորությունների ամբողջական և ժամանակին կատարումը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ պետական բյուջեի ծախսերը նվազել են 1.2%-ով կամ 2.3 մլրդ դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված շենքերի և շինությունների վրա կատարված ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 180.8 մլրդ դրամ է տրամադրվել ընթացիկ ծախսերին, որոնց եռամսյակային ծրագիրը կատարվել է 88.2%-ով: Նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 7.9%-ով կամ 13.2 մլրդ դրամով:

Ընթացիկ ծախսերից 15.1 մլրդ դրամն ուղղվել է պետական հիմնարկների աշխատողների աշխատավարձերի վճարմանը՝ կազմելով ծրագրի 90.7%-ը, որը 1.7%-ով զիջում է նախորդ տարվա ցուցանիշը: 946 մլն դրամ է տրամադրվել պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարներին՝ կազմելով նախատեսվածի 84.2%-ը և 3.8%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա համապատասխան ցուցանիշը:

Ծառայությունների և ապրանքների ձեռք բերման նպատակով պետական բյուջեից օգտագործվել է 37.9 մլրդ դրամ, որը կազմում է ծրագրի 87.6%-ը: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 28.2%-ով, ինչը մեծ մասամբ պայմանավորված է նյութերի ձեռքբերման ծախսերի աճով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 8.3 մլրդ դրամ ուղղվել է պետական պարտքի սպասարկմանը՝ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 91.4%-ը: Մասնավորապես՝ 6.3 մլրդ դրամ տրամադրվել է ներքին պարտքի և 2 մլրդ դրամ՝ արտաքին պարտքի սպասարկմանը: Պետական

պարտքի սպասարկման ծախսերը 9.2%-ով գերազանցել են Նախորդ տարվա նույն ցուցանիշը, ինչը հիմնականում պայմանավորված է ներքին պետական պարտքի սպասարկման ծախսերի աճով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում պետական բյուջեից տրամադրվել են 5.2 մլրդ դրամի սուբսիդիաներ՝ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 94%-ը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 33.8%-ով կամ 1.3 մլրդ դրամով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում պետական բյուջեի ընթացիկ ծախսերի 11.5%-ը կամ 20.8 մլրդ դրամ տրամադրվել է դրամաշնորհներին՝ ապահովելով 91.9% կատարողական: Մասնավորապես՝ 8.1 մլրդ դրամ տրամադրվել է համայնքների բյուջեներին համահարթեցման սկզբունքով տրվող դոտացիաների ֆինանսավորմանը, որը կատարվել է 100%-ով: Մնացած դրամաշնորհների գծով արձանագրվել են որոշակի շեղումներ: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ դրամաշնորհներն աճել են 13.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված պետական հատվածի այլ մակարդակներին տրամադրված ընթացիկ դրամաշնորհների ավելացմամբ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում պետական բյուջեի ընթացիկ ծախսերի 37%-ն ուղղվել է սոցիալական նպաստներին և կենսաթոշակներին, որոնք կազմել են շուրջ 66.9 մլրդ դրամ կամ եռամսյակային ծրագրի 90.9%-ը: Մասնավորապես՝ 48.5 մլրդ դրամ է տրամադրվել կենսաթոշակներին, 17.9 մլրդ դրամ՝ նպաստներին, որոնք կազմել են ծրագրի համապատասխանաբար 97.9%-ը և 77.9%-ը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նպաստների և կենսաթոշակների ծախսերն աճել են 7.4%-ով կամ 4.6 մլրդ դրամով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում 25.8 մլրդ դրամ է տրամադրվել այլ ծախսերին՝ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 77.4%-ը: 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ այլ ծախսերը նվազել են 13.2%-ով:

ՀՀ պետական բյուջեի ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնությունները հաշվետու ժամանակահատվածում կազմել են շուրջ 11.1 մլրդ դրամ կամ ծրագրի 43.8%-ը: Մասնավորապես՝ 11.2 մլրդ դրամ տրամադրվել է ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերին՝ կազմելով առաջին եռամսյակի ծրագրի 43.6%-ը և 58%-ով զիջելով 2011 թվականի ցուցանիշը: Ոչ ֆինանսական ակտիվների օտարումից մուտքերը կազմել են 132.1 մլն դրամ՝ կանխատեսված 441 մլն դրամի դիմաց: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված մուտքերն աճել են 68.1%-ով:

Գործառական դասակարգում

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների գծով ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 31.3 մլրդ դրամ՝ 86.1%-ով ապահովելով եռամսյակային ծրագրի կատարումը: Շեղումը հիմնականում առաջացել է «Ֆինանսական և հարկաբյուջետային հարաբերություններ» և «Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ (այլ դասերին

չպատկանող)» խմբերում: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների ծախսերն աճել են 4.9%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված ավելացված արժեքի հարկի վերադարձի և պետական պարտքի սպասարկման ծախսերի աճով:

Օրենսդիր և գործադիր մարմինների ու պետական կառավարման ծախսերը առաջին եռամսյակում կազմել են ավելի քան 2.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 79.1%-ը: Յածր կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման, ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմի ու պատգամավորների պահպանման և վարչական օբյեկտների հիմնանորոգման ծախսերի տնտեսմամբ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ օրենսդիր և գործադիր մարմինների ու պետական կառավարման ծախսերն աճել են 5.3%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված Վերահսկիչ պալատի պահպանման, վարչական օբյեկտների հիմնանորոգման և ՀՀ համայնքային բյուջեներին սուբվենցիաների տրամադրման ծախսերի աճով, ինչպես նաև գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների կարողությունների զարգացման համար միջոցների հատկացմամբ:

Ֆինանսական և հարկաբյուջետային հարաբերությունների ծրագրերին հաշվետու ժամանակահատվածում տրամադրվել է 6.6 մլրդ դրամ, որը կազմում է նախատեսված ցուցանիշի 77.6%-ը: Հատկացումների զգալի մասը՝ 4.4 մլրդ դրամ, ուղղվել է արտահանողներին ավելացված արժեքի հարկի գծով առաջացած գերավճարների վերադարձին, որը կատարվել է 95.5%-ով: Խմբի ծախսերի ցածր կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նյութական խրախուսման և համակարգի զարգացման ֆոնդի և հարկային հաշիվների ձևերի տպագրության համար նախատեսված միջոցները (1.4 մլրդ դրամ) չօգտագործելու հանգամանքով: 57.1%-ով են կատարվել ՀՀ գանձապետական համակարգի վճարահաշվարկային սպասարկման ծախսերը, որոնք կազմել են 19.3 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ֆինանսական և հարկաբյուջետային հարաբերությունների ծախսերը նվազել են 2.4%-ով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ավելի քան 2.2 մլրդ դրամ է տրամադրվել *արտաքին հարաբերությունների* ծրագրերին, որը կազմել է ծրագրային հատկացումների 93.8%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է Միջազգային կազմակերպություններին Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության վճարների, արտասահմանյան պաշտոնական գործուղումների, արտասահմանյան պատվիրակությունների ընդունելությունների, ՀՀ դեսպանությունների և ներկայացուցչությունների պահպանման ծախսերի տնտեսմամբ: Մասնավորապես՝ միջազգային կազմակերպություններին Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության վճարները կազմել են 347.2 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 89.8%-ը:

Արտասահմանյան պաշտոնական գործուղումների ծախսերը կատարվել են 61.1%-ով և կազմել 58 մլն դրամ: Արտասահմանյան պատվիրակությունների ընդունելությունների համար նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 29.7%-ով՝ կազմելով 13.4 մլն դրամ: ՀՀ դեսպանությունների և ներկայացուցչությունների պահպանման ծախսերը կազմել են 1.6 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 98.6%-ը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ արտաքին հարաբերությունների ծախսերն աճել են 3.3%-ով՝ պայմանավորված ՀՀ դեսպանությունների և ներկայացուցչությունների պահպանման ծախսերի աճով:

Ընդհանուր բնույթի ծառայությունների խմբի ծախսերը հաշվետու ժամանակահատվածում կազմել են 410.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 76.5%-ը: Շեղումը հիմնականում արձանագրվել է ծրագրման և վիճակագրական ընդհանուր ծառայությունների և ընդհանուր բնույթի այլ ծառայությունների դասերում:

Աշխատակազմի (կադրերի) գծով ընդհանուր բնույթի ծառայությունների դասին տրամադրվել է 93.4 մլն դրամ, որը կազմել է առաջին եռամսյակի ծրագրային հատկացումների 85.6%-ը: Շեղումն հիմնականում արձանագրվել է տվյալ դասում ընդգրկված քաղաքացիական ծառայության կադրերի ռեզերվում գտնվող քաղաքացիական ծառայողների վարձատրության հետ կապված ծախսերի տնտեսման արդյունքում, որոնք կատարվել են 68.6%-ով և կազմել 26.5 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ քաղաքացիական ծառայության կադրերի ռեզերվում գտնվող անձանց թվաքանակի աճով պայմանավորված՝ նրանց վարձատրության ծախսերն աճել են ավելի քան 2.6 անգամ, ինչի արդյունքում աշխատակազմի (կադրերի) գծով ընդհանուր բնույթի ծառայությունների դասի ծախսերն աճել են 21.7%-ով:

Ծրագրման և վիճակագրական ընդհանուր ծառայությունների դասին տրամադրվել է 207.2 մլն դրամ, որը կազմել է առաջին եռամսյակի ծրագրային հատկացումների 76%-ը: Ընդ որում, տվյալ դասի բոլոր ծրագրերում արձանագրվել են շեղումներ: Մասնավորապես՝ «Մարդահամար-2011» դրամաշնորհային ծրագիրը կատարվել է 37.1 %-ով (18 մլն դրամ): Չեն կատարվել «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի խթանման ծառայություններ» (9.3 մլն դրամ) և «Միջազգային համադրումներ» (2.3 մլն դրամ) ծրագրերը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ծրագրման և վիճակագրական ընդհանուր ծառայությունների դասի ծախսերն աճել են 14.7%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված «Մարդահամար-2011» դրամաշնորհային ծրագրի, պետական վիճակագրական տեղեկատվության հավաքագրման և 2011 թվականի մարդահամարի նախապատրաստման աշխատանքների կազմակերպման ծախսերի աճով:

Ընդհանուր բնույթի այլ ծառայությունների դասին տրամադրվել է 109.8 մլն դրամ, որը կազմել է հաշվետու ժամանակահատվածի ծրագրային հատկացումների 71%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և

տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման և «Գնումների աջակցման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին պետական աջակցության ծախսերի ցածր կատարողականով, որոնք կազմել են համապատասխանաբար 59.9% (41 մլն դրամ) և 53.3% (19.5 մլն դրամ): Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ընդհանուր բնույթի այլ ծառայությունների ծախսերը նվազել են 5.1%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծախսերի նվազմամբ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում պետական բյուջեից շուրջ 1.4 մլրդ դրամ է տրամադրվել *ընդհանուր բնույթի հետազոտական աշխատանքներին*՝ կազմելով ծրագրային հատկացումների 88.2%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ենթակառուցվածքների պահպանման ու զարգացման, «Ա. Ալիխանյանի անվան ազգային գիտական լաբորատորիա» հիմնադրամի գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ենթակառուցվածքի պահպանման ու զարգացման և գիտական ներուժի արդիականացման ծրագրերի ցածր կատարողականով, որոնք կազմել են համապատասխանաբար 91.4% կամ 1.1 մլրդ դրամ և 72.9% կամ 97 մլն դրամ: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ ընդհանուր բնույթի հետազոտական աշխատանքների ծախսերն աճել են 2.4%-ով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներին* պետական բյուջեից հատկացվել է 198.4 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքների ծախսերն աճել են 7.9 անգամ՝ պայմանավորված գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) հետազոտությունների համար 172.5 մլն դրամի չափով միջոցների տրամադրման հանգամանքով: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում նշված նպատակով հատկացումներ չէին կատարվել:

Այլ դասերին չպատկանող ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններին տրամադրվել է 1.5 մլրդ դրամ, որը կազմել է առաջին եռամսյակի ծրագրային հատկացումների 55.3%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավորների ընտրությունների (24.5%), Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող էլեկտրոնային հասարակության և մրցունակության համար նորարարության ծրագրի (8.7%) և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի ստորաբաժանումների կողմից մատուցվող ծառայություններից ստացվող եկամուտների հաշվին կոմիտեի համակարգի գծով իրականացվող ծախսերի (68.5%) ցածր կատարողականով: Բացի այդ, տվյալ խմբում նախատեսված 6 ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված միջոցները հաշվետու ժամանակահատվածում չեն օգտագործվել: Մասնավորապես՝ չեն օգտագործվել Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող

Երևան քաղաքի պինդ աղբի կառավարման նպատակով պետական մասնավոր համագործակցության կառույցի համար գործարքի խորհրդատվական աջակցության, Ազգային ժողովի քաղաքականության ձևավորման և հանրության հետ երկխոսության կարողությունների հզորացման, Ոչ առևտրային կազմակերպությունների ֆիդուցիար վերահսկողության, հանրային հատվածի հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների 2-րդ ռազմավարության իրականացման, Հայաստանի կառավարության ֆիսկալ կառավարման կարողությունների բարելավման, ինչպես նաև ընտրական վարչարարության փորձի ուսումնասիրման, ընտրական վարչարարության բարձրացման, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի վերազինման և ընտրական օրենսդրությանը վերաբերող նյութերի հրատարակման ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված միջոցները: Այլ դասերին չպատկանող ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների ծախսերը նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ աճել են 45.2%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի շրջանակներում կատարված ծախսերի, ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավորների ընտրությունների հետ կապված ծախսերի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի ստորաբաժանումների կողմից մատուցվող ծառայություններից ստացվող եկամուտների հաշվին կոմիտեի համակարգի պահպանման և կարողությունների զարգացման ծախսերի աճով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *պետական պարտքի գծով գործառնություններին* տրամադրվել է շուրջ 8.3 մլրդ դրամ, որը կազմել է առաջին եռամսյակի ծրագրային հատկացումների 91.4%-ը: Տնտեսումներ են արձանագրվել ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին պետական պարտքի սպասարկման ծախսերում: Նախորդ տարվա համեմատ պետական պարտքի սպասարկման ծախսերն աճել են 9.2%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է ներքին պետական պարտքի սպասարկման ծախսերի աճով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում *կառավարության տարբեր մակարդակների միջև իրականացվող ընդհանուր բնույթի տրանսֆերտները* կազմել են 8.1 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Միջոցներն ուղղվել են համայնքների բյուջեներին ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով դոտացիաների տրամադրմանը և Ազգային ժողովի ընդունած օրենքների կիրարկման արդյունքում համայնքների բյուջեների եկամուտների կորուստների փոխհատուցմանը: Նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ նշված ծախսերը փոփոխություն չեն կրել:

Հաշվետու ժամանակահատվածում *պաշտպանության* բնագավառին հատկացվել է 29.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 91.9%-ը: Մասնավորապես՝ 28.8 մլրդ դրամ հատկացվել է ռազմական պաշտպանությանը, 660.9 մլն դրամ՝ այլ դասերին չպատկանող պաշտպանական ծախսերին և 34.7 մլն դրամ՝ արտաքին ռազմական օգնությանը: Նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ

պաշտպանության ծախսերն աճել են 8.8%-ով կամ 2.4 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է ռազմական կարիքների բավարարման ծախսերի աճով:

Հասարակական կարգի, անվտանգության և դատական գործունեության բնագավառին 2012 թվականի առաջին եռամսյակի ընթացքում ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է շուրջ 14.2 մլրդ դրամ՝ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի 86.5% կատարողական: Ընդ որում, բոլոր դասերում առկա են ծրագրից շեղումներ, որոնց գերակշիռ մասը բաժին է ընկել ոստիկանության, դատարանների և փրկարար ծառայության դասերին: Նշված բաժնի ծախսերի 72.5%-ն ուղղվել է հասարակական կարգի և անվտանգության պահպանության, 5.9%-ը՝ փրկարար ծառայության, 9.5%-ը՝ դատական գործունեության և իրավական պաշտպանության, 2.9%-ը՝ դատախազության, 9.2%-ը՝ կալանավայրերի ծախսերի ֆինանսավորմանը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ հասարակական կարգի, անվտանգության և դատական գործունեության բնագավառի ծախսերն աճել են 6.9%-ով կամ 910.4 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված ոստիկանության, կալանավայրերի և Ազգային անվտանգության ծախսերի աճով:

Հաշվետու եռամսյակում շուրջ 10.3 մլրդ դրամ տրամադրվել է *հասարակական կարգի և անվտանգության* բնագավառի ծրագրերին՝ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի 90% կատարողական: Նշված գումարից ավելի քան 7.6 մլրդ դրամ տրամադրվել է ոստիկանությանը, 2.6 մլրդ դրամ՝ ազգային անվտանգությանը: Շեղումը հիմնականում առաջացել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոստիկանության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին նախատեսված ծախսերի և հասարակական կարգի պահպանության ապահովման ծախսերի գծով: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ ոստիկանության և ազգային անվտանգության ծախսերն աճել են համապատասխանաբար 9.3%-ով և 6.5%-ով:

Փրկարար ծառայության ծախսերը նույն ժամանակահատվածում կազմել են 836.2 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 82.2%-ով կատարում և 4.9%-ով գերազանցելով 2011 թվականի առաջին եռամսյակի ծախսերը:

Դատական գործունեությանը և իրավական պաշտպանությանը տրամադրվել է 1.3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 66.2%-ով կատարում: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ դատարանների պահպանման (78.7%) և Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Դատաիրավական բարեփոխումների երկրորդ ծրագրի (51.2%) ծախսերի ցածր կատարողականով: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ դատական գործունեության և իրավական պաշտպանության ծախսերը նվազել են 15.8%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող դատաիրավական բարեփոխումների երկրորդ ծրագրի ծախսերի կրճատմամբ:

Դատախազության խմբի ծախսերը հաշվետու ժամանակահատվածում կազմել են 409 մլն դրամ կամ ծրագրի 77.1%-ը: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 4%-ով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 1.3 մլրդ դրամ է տրամադրվել *կալանավայրերին*՝ կազմելով ծրագրի 94.4%-ը, որը 34.1%-ով գերազանցել է նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համապատասխան ցուցանիշը:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *տնտեսական հարաբերությունների* բաժնի ծախսերը կազմել են 9.7 մլրդ դրամ և ապահովել եռամսյակային ծրագրի 44.5% կատարողական: Ծախսերի նշված ցածր կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է ճանապարհային տրանսպորտի, գյուղատնտեսության և ոռոգման դասերի ծախսերի ցածր կատարողականով: Բացի նշված ոլորտներից, բաժնի ծախսերի մյուս խմբերում ևս արձանագրվել են ծրագրից շեղումներ, բացառությամբ կապի և լեռնաարդյունահանման, արդյունաբերության ու շինարարության խմբերի, որոնց ծրագիրն ամբողջությամբ կատարվել է, և «Վառելիք և էներգետիկա» խմբի, որի գծով արձանագրվել է ծրագրի գերազանցում: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ տնտեսական հարաբերությունների ծախսերը նվազել են 36.5%-ով կամ 5.6 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է ոռոգման և վառելիքի այլ տեսակների ոլորտների ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում *ընդհանուր բնույթի տնտեսական և առևտրային հարաբերությունների* դասի ծախսերը կազմել են 321.8 մլն դրամ՝ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի 72.1%-ը: Ցածր կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ չեն օգտագործվել «Հայաստանի ազգային մրցունակության հիմնադրամ»-ի կանոնադրական հիմնախնդիրների իրականացմանը պետական աջակցության (58 մլն դրամ), Գյումրու տեխնոպարկի գործունեության իրականացման (16.3 մլն դրամ), տեխնիկական կանոնակարգի պահանջների և չափազիտական կանոնների ու նորմերի պահպանման վերահսկողության (10.2 մլն դրամ), արտաբյուջետային միջոցների հաշվին նախատեսված՝ գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման (շուրջ 6.4 մլն դրամ), ստանդարտների մշակման ծառայությունների (2 մլն դրամ) և ՀՀ ներմուծված արտադրանքի համապատասխանության պարտադիր հավաստման աշխատանքների ծառայությունների (1 մլն դրամ) ծրագրերի համար նախատեսված 94 մլն դրամի միջոցները: Նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ նշված խմբի ծախսերն աճել են 3.7%-ով կամ 11.4 մլն դրամով: Վերջինս հիմնականում պայմանավորված է 2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՓՄՁ սուբյեկտներին աջակցության համար միջոցների տրամադրման հանգամանքով, որոնք 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածում չէին օգտագործվել:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեից գյուղատնտեսության, անտառային տնտեսության, ձկնաբուծության և որսորդության խմբին ուղղվել է շուրջ 4.2 մլրդ դրամ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 50.3%-ը: Խմբի ծախսերի 19.6%-ը կամ 814.4 մլն դրամը կազմել են գյուղատնտեսության, 4.5%-ը կամ 187 մլն դրամը՝ անտառային տնտեսության և 75.9%-ը կամ շուրջ 3.2 մլրդ դրամը՝ ոռոգման ծախսերը, որոնք համապատասխանաբար 27.7, 100 և 61.4 տոկոսով ապահովել են եռամսյակային ծրագրի կատարումը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված խմբի ծախսերը նվազել են 51.2%-ով կամ 4.4 մլրդ դրամով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 814.4 մլն դրամ են կազմել գյուղատնտեսության ոլորտի ծախսերը՝ կազմելով ծրագրի 27.7%-ը: Կատարված հատկացումների հաշվին գյուղատնտեսության ոլորտում իրականացվել են 16 ծրագրեր, այդ թվում՝ արտաքին աղբյուրներից ֆինանսավորվել են չորս վարկային և երկու դրամաշնորհային ծրագրեր: Ցածր կատարողականը մեծ մասամբ պայմանավորված է ՕՊԵԿ զարգացման միջազգային հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող գյուղական կարողությունների ստեղծման և Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության վարկային ծրագրերի, ինչպես նաև գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստման ծախսերի ցածր կատարողականով, որոնց շրջանակներում օգտագործվել է համապատասխանաբար 123.1, 175.1 և 50 մլն դրամ կազմելով նախատեսվածի 17.2%-ը, 29.4%-ը և 8.7%-ը: Գյուղատնտեսության դասի ցածր կատարողականը մասամբ էլ պայմանավորված է գյուղատնտեսության զարգացման միջազգային հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող «Գյուղական կարողությունների ստեղծում» վարկային ծրագրի ցածր կատարողականով, որի շրջանակներում կատարվել են 159.5 մլն դրամի ծախսեր՝ կազմելով նախատեսվածի 38.9%-ը: Բացի այդ, գյուղատնտեսության ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծրագրի համար նախատեսված 173.4 մլն դրամի միջոցները չեն օգտագործվել: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ գյուղատնտեսության դասի ծախսերը նվազել են 36.3%-ով կամ 463.3 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է 2011 թվականի առաջին եռամսյակում գյուղատնտեսական հողօգտագործողներին պետական աջակցության նպատակով միջոցների հատկացմամբ, որոնք 2012 թվականի առաջին եռամսյակում չեն նախատեսվել:

Հաշվետու ժամանակահատվածում *անտառային տնտեսության ծախսերը* կազմել են 187 մլն դրամ և 100%-ով ապահովել ծրագրի կատարումը: Նշված ոլորտում իրականացվել են երկու ծրագրեր՝ անտառապահպանական ծառայությունները և անտառային պետական մոնիթորինգը, որոնց շրջանակներում օգտագործվել է համապատասխանաբար 178.1 մլն դրամ և 8.9 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ անտառային տնտեսության ծախսերն աճել են

57.9%-ով կամ 68.6 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված անտառպահպանական ծառայությունների ծախսերի 65.3%-ով ավելացմամբ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *ոռոգման* դասի ծախսերը կազմել են շուրջ 3.2 մլրդ դրամ և ապահովել եռամսյակային ծրագրի 61.4% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող ոռոգման համակարգի վերականգման հրատապ վարկային ծրագրի լրացուցիչ ֆինանսավորման ծախսերի ցածր կատարողականով, որը կատարվել է 45.8%-ով՝ կազմելով 1.6 մլրդ դրամ: Ոռոգման ոլորտին կատարված հատկացումների հաշվին իրականացվել են 7 ծրագրեր, այդ թվում՝ արտաքին աղբյուրներից ֆինանսավորվել են երկու վարկային ծրագրեր: Ոռոգման ծառայություններ մատուցող ընկերություններին ֆինանսական աջակցության նպատակով հաշվետու ժամանակահատվածում օգտագործվել է 1.1 մլրդ դրամ՝ 97%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Ոռոգում ջրառ իրականացնող կազմակերպությունների համար 2012 թվականի առաջին եռամսյակում նախատեսված շուրջ 233.5 մլն դրամ ֆինանսական աջակցությունն ամբողջությամբ տրամադրվել է: Իսկ ոռոգման համակարգերի հիմնանորոգման և կոլեկտորադրենաժային ցանցի պահպանման և շահագործման, գրունտային ջրերի մակարդակների և որակի որոշման աշխատանքների ծախսերը կատարվել են համապատասխանաբար 81.4%-ով և 80.4%-ով՝ կազմելով 112.6 մլն դրամ և 12.6 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ոռոգման բնագավառի ծախսերը նվազել են 55.7%-ով կամ շուրջ 4 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է ԱՄՆ կառավարության աջակցությամբ իրականացվող «Հազարամյակի մարտահրավեր» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում 2011 թվականի առաջին եռամսյակում կատարված ծախսերով, որոնք 2012 թվականի պետական բյուջեով չեն նախատեսվել:

Վառելիքի և էներգետիկայի բնագավառում 2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 837.7 մլն դրամ՝ 2.6 անգամ գերազանցելով ծրագիրը, ինչը պայմանավորված է էլեկտրաէներգիայի ծախսերի ծրագրի գերազանցմամբ: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ վառելիքի և էներգետիկայի բնագավառի ծախսերը նվազել են 71%-ով կամ շուրջ 2.1 մլրդ դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված Ճապոնիայի կառավարության աջակցությամբ իրականացվող համակցված շոգեգազային ցիկլով էներգաբլոկի կառուցման վարկային ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերի 97.6%-ով կամ 2.4 մլրդ դրամով նվազմամբ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում շուրջ 33.7 մլն դրամ է տրամադրվել «Միջուկային վառելիք» դասին՝ կազմելով ծրագրի 89.4%-ը: Միջոցներն ուղղվել են ՀՀ կառավարությանն առընթեր միջուկային անվտանգության կարգավորման կոմիտեի պահպանմանը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում նշված ծախսերն աճել են 18.8%-ով կամ 5.3 մլն դրամով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում շուրջ 74.2 մլն դրամ են կազմել «Վառելիքի այլ տեսակներ» դասի ծախսերը՝ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի 86.5% կատարողական: Հատկացված միջոցներից շուրջ 59.6 մլն դրամն օգտագործվել է Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող համակցված շոգեգազային ցիկլով էներգաբլոկի կառուցման վարկային ծրագրի շրջանակներում, որը 2012 թվականի պետական բյուջեի առաջին եռամսյակի ծրագրով նախատեսված չէ և կատարվել է նախորդ տարի ստացված միջոցների հաշվին: Շուրջ 14.6 մլն դրամ է օգտագործվել Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող երկրաջերմային էներգիայի դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում կազմելով նախատեսվածի 19.3%-ը: Իսկ վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի աջակցությամբ իրականացվող էլեկտրամատակարարման հուսալիության վարկային ծրագրի գծով նախատեսված 10.2 մլն դրամի ծախսերը հաշվետու ժամանակահատվածում չեն կատարվել: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ տվյալ դասի ծախսերը նվազել են 97.2%-ով կամ 2.6 մլրդ դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված Ճապոնիայի կառավարության աջակցությամբ իրականացվող համակցված շոգեգազային ցիկլով էներգաբլոկի կառուցման վարկային ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում շուրջ 729.9 մլն դրամ են կազմել էլեկտրաէներգիայի դասի ծախսերը՝ 3.7 անգամ գերազանցելով ծրագիրը: Ծրագրի գերազանցումը հիմնականում պայմանավորված է Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Գյունրի-2» ենթակայանի վերականգնման վարկային ծրագրի բարձր կատարողականով, որի շրջանակներում նախատեսված 30.9 մլն դրամի փոխարեն օգտագործվել է 595.1 մլն դրամ: Դրանով է պայմանավորված նաև նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ էլեկտրաէներգիայի գծով ծախսերի ավելի քան 4 անգամ կամ 549.5 մլն դրամով աճը:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *լեռնաարդյունահանման, արդյունաբերության և շինարարության* բնագավառում ՀՀ պետական բյուջեից իրականացվել են 1.2 մլն դրամի ծախսեր՝ ամբողջությամբ ապահովելով ծրագրի կատարումը: Հատկացված միջոցներն ամբողջությամբ ուղղվել է ընդերքի մասին տեղեկատվության տրամադրման ծառայության ձեռքբերմանը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված խմբի ծախսերը նվազել են 54.2%-ով կամ 1.4 մլն դրամով՝ պայմանավորված 2011 թվականին կատարված շինարարության թույլտվության ծախսերով, որոնք 2012 թվականի առաջին եռամսյակի ծրագրով չեն նախատեսվել:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *տրանսպորտի* բնագավառում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են շուրջ 4 մլրդ դրամ՝ 34.3%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը, որը հիմնականում պայմանավորված է ճանապարհային տրանսպորտի ծախսերի ցածր կատարողականով: Խմբի ծախսերի 73.4%-ը կամ 2.9 մլրդ դրամը կազմել են ճանապարհային, 1.1%-ը

կամ 42.6 մլն դրամը՝ օդային և 25.5%-ը կամ 1 մլրդ դրամը՝ խողովակաշարային և այլ տրանսպորտի ծախսերը, որոնց եռամսյակային ծրագիրը կատարվել է համապատասխանաբար 29.3%-ով, 70.1%-ով և 66%-ով: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ տրանսպորտի խմբի ծախսերն աճել են 1.5 անգամ կամ շուրջ 1.4 մլրդ դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված ճանապարհային տրանսպորտի ծախսերի աճով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում *ճանապարհային տրանսպորտի* բնագավառում պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են ավելի քան 2.9 մլրդ դրամ և ապահովել եռամսյակային ծրագրի 29.3% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հյուսիս-հարավ տրանսպորտային միջանցքի զարգացման (Տրանշ 2), Ասիական բանկի աջակցությամբ իրականացվող քաղաքային ենթակառուցվածքների և քաղաքի կայուն զարգացման ներդրումային վարկային ծրագրերի գծով նախատեսված շուրջ 5.3 մլրդ դրամի միջոցները չօգտագործելու հանգամանքով, ինչպես նաև Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հյուսիս-հարավ տրանսպորտային միջանցքի զարգացման վարկային ծրագրի 1.4% կատարողականով, որի շրջանակներում նախատեսված 1.3 մլրդ դրամի փոխարեն ծախսվել է 17.9 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված դասի ծախսերն աճել են մոտ 2.5 անգամ կամ 1.8 մլրդ դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է ավտոճանապարհների պահպանման և շահագործման ծախսերի 3.3 անգամ կամ 843.5 մլն դրամով ավելացմամբ, ինչպես նաև նրանով, որ 2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեից միջոցներ են օգտագործվել պետական նշանակության ավտոճանապարհների հիմնանորոգման (833.8 մլն դրամ) և համայնքների բյուջեներին նպատակային հատկացումների սուբվենցիաների տրամադրման (656 մլն դրամ) նպատակով. նշված ուղղություններով 2011 թվականի առաջին եռամսյակում պետական բյուջեից միջոցներ չէին հատկացվել:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 14.3 մլն դրամ է նախատեսվել տրամադրել *երկաթուղային տրանսպորտի* դասին՝ ՀՀ տարածքում ՌԴ զորամիավորումների հասցեով երկաթուղային փոխադրումների սպասարկման և մատուցվող ծառայությունների ծախսերի փոխհատուցման և «Երկաթուղու շինարարություն» ՓԲԸ-ին սուբսիդիայի տրամադրման նպատակով, որը սակայն, չի օգտագործվել:

Օդային տրանսպորտի գծով պետական բյուջեի ծախսերում նույնպես արձանագրվել է ցածր կատարողական՝ 70.1% կամ շուրջ 42.6 մլն դրամ: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ օդանավակայաններում ՌԴ զորամիավորումների օդանավերի սպասարկման և մատուցվող ծառայությունների ծախսերի փոխհատուցման ցածր կատարողականով, որոնք նախատեսված 30.3 մլն դրամի փոխարեն կազմել են 16 մլն դրամ՝ ապահովելով 52.8% կատարողական: 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ օդային տրանսպորտի ծախսերը նվազել են 40.1%-ով կամ

28.5 մլն դրամով պայմանավորված ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին 2011 թվականի առաջին եռամսյակում կատարված ծախսերով, որոնց գծով 2012 թվականի առաջին եռամսյակում միջոցներ չեն նախատեսվել, ինչպես նաև ՀՀ օդանավակայաններում ՌԴ զորամիավորումների օդանավերի սպասարկման և մատուցվող ծառայությունների ծախսերի փոխհատուցման համար տրամադրված միջոցների 47.2%-ով կամ 14.3 մլն դրամով նվազմամբ:

Խողովակաշարային և այլ տրանսպորտի գծով պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են ավելի քան 1 մլրդ դրամ՝ 66%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Շեղումը պայմանավորված է Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային ծրագրի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի մետրոպոլիտենի վերակառուցման դրամաշնորհային ծրագրի և Եվրոպական ներդրումային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի մետրոպոլիտենի վերակառուցման վարկային ծրագրի ցածր կատարողականով, որոնց շրջանակներում կատարվել են 528.1 մլն դրամի ծախսեր՝ կազմելով նախատեսվածի 50.2%-ը: Նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 25.7%-ով անգամ կամ 352 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ նախորդ տարի ՀՀ պետական բյուջեից ֆինանսավորվել են Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի մետրոպոլիտենի վերակառուցման երկրորդ վարկային ծրագրի գծով ծախսերը, որոնք 2012 թվականի պետական բյուջեում չեն նախատեսվել:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *կապի* ոլորտում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են շուրջ 93.2 մլն դրամ՝ ամբողջությամբ ապահովելով ծրագրի կատարումը: Կատարված հատկացումներն ուղղվել են հեռահաղորդակցության և կապի կանոնակարգման ծառայությունների ֆինանսավորմանը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ կապի ոլորտի ծախսերը նվազել են 7%-ով կամ 7 մլն դրամով:

Այլ բնագավառների ծախսերը հաշվետու ժամանակահատվածում կազմել են ավելի քան 12.8 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 64.1%-ը: Նշված գումարն ուղղվել է զբոսաշրջության ոլորտին պետական աջակցության տրամադրմանը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված խմբի ծախսերը նվազել են 94.5%-ով կամ 218.3 մլն դրամով՝ պայմանավորված նախորդ տարի «Հազարամյակի մարտահրավեր» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերով, որոնք 2012 թվականի պետական բյուջեում չեն նախատեսվել:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *տնտեսական հարաբերությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքների* շրջանակներում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերն ապահովել են 79.9% կատարողական՝ կազմելով 16.8 մլն դրամ: Նշված գումարից շուրջ 8.4 մլն դրամը կամ նախատեսվածի 100%-ը հատկացվել է ընդհանուր բնույթի տնտեսական, առևտրային և

աշխատանքի հարցերի գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներին, իսկ 8.4 մլն դրամը կամ նախատեսվածի 66.7%-ը՝ լեռնաարդյունահանման, արդյունաբերության և շինարարության դասում ընդգրկված՝ պետական կարիքների համար ապրանքների, աշխատանքների (ծառայությունների) կողմնորոշիչ գների մեթոդաբանական, վերլուծական և տեղեկատվական ծառայություններին: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ տնտեսական հարաբերությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքների ծախսերը նվազել 25.5%-ով կամ 5.8 մլն դրամով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *այլ դասերին չպատկանող տնտեսական հարաբերությունների* խմբի փաստացի ցուցանիշը կազմել է 276.3 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի կատարումը 27.6%-ով: Ընդ որում, խմբի ծախսերը կազմել են 408.4 մլն դրամ կամ ծրագրի 28.3%-ը, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվների օտարումից մուտքագրվել է շուրջ 132.1 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 30%-ը: Ծախսերի ցածր կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի ցածր կատարողականով: Մասնավորապես՝ Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի երրորդ ծրագրի երկրորդ լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագրի շրջանակներում ծախսվել է 106.6 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 40%-ը: Չեն օգտագործվել Բելգիական ՔԵՅ ԲԻ ՍԻ ԷՆ ՎԻ բանկի աջակցությամբ իրականացվող ռադիոհիդրոտոպների արտադրության արտադրամասի ստեղծման և Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի երրորդ ծրագրի երրորդ լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված միջոցները՝ համապատասխանաբար 342.9 մլն և 66.7 մլն դրամի չափով: Հաշվետու ժամանակահատվածում 133.7 մլն դրամ են կազմել «ՀՀ 2012 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված մուտքերի հաշվին առանց սահմանափակման իրականացվող ծախսերը:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում շրջակա միջավայրի պաշտպանության բնագավառում պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են ավելի քան 1.1 մլրդ դրամ կամ ծրագրով նախատեսվածի 59.7%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի ցածր կատարողականով, որոնք նվազել են նաև նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ: Արդյունքում նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ շրջակա միջավայրի պաշտպանության ծախսերը նվազել են 19.5%-ով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում *աղբահանման* խմբում նախատեսված շուրջ 7.3 մլն դրամն ամբողջությամբ տրամադրվել է ռադիոակտիվ թափոնների վնասազերծման ծառայություններին: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 25%-ով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *օդի աղտոտման դեմ պայքարի* ծախսերը կազմել են 30.4 մլն դրամ՝ ամբողջությամբ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի կատարումը:

Մասնավորապես՝ 28.1 մլն դրամ են կազմել ջրային օբյեկտների և օդային ավազանի աղտոտվածության վիճակի մոնիթորինգի ծառայությունների ձեռք բերման և 2.3 մլն դրամ թափոնների ուսումնասիրության ծառայությունների ծախսերը: Նախորդ տարվա համեմատ օդի աղտոտման դեմ պայքարի ծախսերն աճել են 24%-ով՝ պայմանավորված ջրային օբյեկտների և օդային ավազանի աղտոտվածության վիճակի մոնիթորինգի ծառայությունների ձեռք բերման ծախսերի 25% և թափոնների ուսումնասիրության ծառայությունների ծախսերի 13.3% աճով:

Կենսաբազմազանության և բնության պաշտպանության ծրագրերին ուղղվել է շուրջ 952.8 մլն դրամ՝ 55.7%-ով կատարելով եռամսյակային ծրագիրը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ՎՋԵԲ աջակցությամբ իրականացվող Սևանա լճի բնապահպանական դրամաշնորհային ծրագրի ցածր կատարողականով, որը կազմել է 18.2% (111.4 մլն դրամ): Բացի այդ, Աբու-Դաբիի Ջարգացման հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող Արփա-Սևան թունելի հիմնանորոգման ծրագրի ծախսերը կազմել են 731.7 մլն դրամ՝ ապահովել ծրագրի 75% կատարողական: Չեն կատարվել Սևանա լճի ջրածածկ անտառտնկարկների մաքրման ծառայությունների գծով նախատեսված 18.8 մլն դրամի և ՀՀ Լոռու և Տավուշի մարզերի տարածքներում գտնվող բնության հուշարձանների հաստատված ցանկի համալրման, պահպանական գոտիների տարածքների ճշգրտման, հողամասերի սահմանազատման և քարտեզագրման ծառայությունների գծով նախատեսված 2 մլն դրամի ծախսերը: Փոխարենը 2011 թվականի պետական բյուջեով նախատեսված ՎՋԵԲ-ի աջակցությամբ իրականացվող «Ինժեներիա, նախագծում և պայմանագրերի վերահսկողություն» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում հաշվետու ժամանակահատվածում օգտագործվել է 7.1 մլն դրամ: Նշենք, որ կենսաբազմազանության և բնության պաշտպանության խմբի մյուս 9 ծրագրերն իրականացվել են նախատեսված ծավալով: Նախորդ տարվա համեմատ կենսաբազմազանության և բնության պաշտպանության ծախսերը նվազել են 22.1%-ով կամ 270.8 մլն դրամով:

Շրջակա միջավայրի պաշտպանության (այլ դասերին չպատկանող) ծախսերը հաշվետու ժամանակահատվածում կազմել են շուրջ 159.4 մլն դրամ և ապահովել ծրագրի 89.9% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է տվյալ դասում նախատեսված գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման (նախարարությունների աշխատակազմերի մասով) ծախսերի ցածր կատարողականով. օգտագործվել է նախատեսված միջոցների 90.6%-ը կամ 149.2 մլն դրամ: ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի պահպանման նպատակով նախատեսված ծախսերը կատարվել են 56.7%-ով՝ կազմելով 3.2 մլն դրամ: Տվյալ խմբում նախատեսված մյուս երկու ծրագրերը՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքի ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի հիդրոերկրաբանական

մոնիթորինգի և բնապահպանական ոլորտի գծով վերլուծական տեղեկատվական ծառայությունների ձեռք բերումը, կատարվել են նախատեսված ամբողջ ծավալով՝ կազմելով համապատասխանաբար 3.6 մլն դրամ և 3.4 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ այլ դասերին չպատկանող շրջակա միջավայրի պաշտպանության ծախսերը նվազել են 8.4%-ով կամ 14.7 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման (նախարարությունների աշխատակազմերի մասով) ծախսերի նվազմամբ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայությունների բնագավառին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է ավելի քան 2.1 մլրդ դրամ՝ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 83.1%-ը: Ծրագրից շեղումը պայմանավորված է ջրամատակարարման բնագավառում արտաքին աջակցությամբ իրականացվող որոշ ծրագրերի ցածր կատարողականով: Նախորդ տարվա համեմատ բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայությունների ծախսերը նվազել են 82.8%-ով կամ ավելի քան 10.2 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է բնակարանային շինարարության ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում տվյալ բաժնի ծախսերի 2%-ը կամ շուրջ 43.2 մլն դրամ տրամադրվել է բնակարանային շինարարության ոլորտին՝ անավարտ շինարարության բնակշինարարական կոուպերատիվների փայատերերի ներդրած միջոցների դիմաց պետական օգնության նպատակով՝ 86.4%-ով կատարելով ծրագիրը: Նախորդ տարվա համեմատ բնակարանային շինարարության խմբի ծախսերը նվազել են 99.5%-ով կամ շուրջ 8.9 մլրդ դրամով, քանի որ, ի տարբերություն նախորդ տարվա, 2012 թվականի պետական բյուջեով բնակարանային շինարարության նպատակով գումարներ չեն նախատեսվել:

Բաժնի ծախսերի 71.4%-ն ուղղվել է ջրամատակարարման բնագավառի ծրագրերի ֆինանսավորմանը: Նշված ծախսերը կազմել են ավելի քան 1.5 մլրդ դրամ կամ եռամսյակային ծրագրի 78.8%-ը, որը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի ցածր կատարողականով: Մասնավորապես Ֆրանսիայի Հանրապետության կառավարության աջակցությամբ իրականացվող Երևանի ջրամատակարարման և ջրահեռացման ծրագրին տրամադրվող տեխնիկական աջակցության ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է նախատեսված միջոցների ընդամենը 5.3%-ը՝ 13.5 մլն դրամ, ևս 6 ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված միջոցները՝ ավելի քան 1 մլրդ դրամի չափով, չեն օգտագործվել: Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի ջրամատակարարման և ջրահեռացման ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 60.3 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 85.4%-ը: Հարկ է նշել, որ Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող ՀՀ Շիրակի մարզի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի վերականգնման դրամաշնորհային ծրագրի,

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Համայնքային ջրամատակարարման և ջրահեռացման և վերջինիս լրացուցիչ ֆինանսավորման վարկային ծրագրերի գծով հաշվետու ժամանակահատվածում միջոցներ չեն նախատեսվել, սակայն փաստացի օգտագործվել է համապատասխանաբար 140.7 մլն դրամ, 16.9 մլն դրամ և 359.2 մլն դրամ: Մի շարք ծրագրերի գծով արձանագրվել է ծրագրված ցուցանիշների գերազանցում: Մասնավորապես՝ Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող ջրամատակարարման և ջրահեռացման ծրագրը կատարվել է 284.3%-ով և կազմել ավելի քան 260.7 մլն դրամ, Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող ՀՀ Շիրակի, ՀՀ Լոռու և ՀՀ Արմավիրի մարզերի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգի մասնավոր կառավարման հայեցակարգերի ներդրման դրամաշնորհային ծրագիրը՝ 169.8%-ով՝ կազմելով շուրջ 275 մլն դրամ, Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող ՀՀ Շիրակի (Գյումրիի) մարզի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի վերականգնման ծրագրի երկրորդ փուլի ծրագիրը՝ 144.5%-ով՝ կազմելով շուրջ 61.3 մլն դրամ և Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող ՀՀ Լոռու (Վանաձորի) մարզի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի վերականգնման ծրագրի երկրորդ փուլի ծրագիրը՝ 266.4%-ով և կազմել շուրջ 109.8 մլն դրամ: Հաշվետու ժամանակահատվածում պետական բյուջեից ամբողջությամբ կատարվել է «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ի սուբսիդավորումը՝ 202.3 մլն դրամի չափով: Նախորդ տարվա համեմատ ջրամատակարարման բնագավառի ծախսերը նվազել են 49%-ով կամ շուրջ 1.5 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող ջրամատակարարման և ջրահեռացման ծրագրի ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում պետական բյուջեի ծախսերի՝ *փողոցների լուսավորման* խմբում 491 մլն դրամ է օգտագործվել համայնքների բյուջեներին նպատակային հատկացումների՝ սուբվենցիաների տրամադրման շրջանակներում և ապահովել ծրագրի 100% կատարողական: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ փողոցների լուսավորման ծախսերն աճել են 44.4%-ով կամ 151 մլն դրամով:

Այլ դասերին չպատկանող բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայությունների ծախսերը կազմել են 74 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի կատարումը 82.3%-ով: Նշված միջոցներից 64.7 մլն դրամ ուղղվել է ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության աշխատակազմի պահպանմանը, 9.3 մլն դրամ՝ նախարարության «Ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի պահպանմանը: Նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ այս ծախսերը նվազել են 16.9%-ով կամ 15 մլն դրամով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով առողջապահության ոլորտում կատարվել են շուրջ 11.8 մլրդ դրամի ծախսեր՝ ապահովելով նախատեսվածի 84.6%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ամբուլատոր-պոլիկլինիկական, հիվանդանոցային բուժօգնություն ստացողներին և հատուկ խմբերում ընդգրկված ֆիզիկական անձանց դեղորայքի տրամադրման ծախսերի, զորակոչային և նախազորակոչային տարիքի անձանց փորձաքննության և բժշկական օգնության ծառայությունների, ինչպես նաև Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող առողջապահական համակարգի արդիականացման երկրորդ ծրագրի և վերջինիս լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագրի ցածր կատարողականով: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ առողջապահության ոլորտի ծախսերն աճել են 10%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է Համաշխարհային բանկի վերոնշյալ վարկային ծրագրերի շրջանակներում կատարված ծախսերով, ինչպես նաև իմունականխարգելման ազգային ծրագրի և երեխաներին բժշկական օգնության ծառայությունների ծախսերի աճով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում դեղագործական ապրանքների ձեռքբերման նպատակով պետական բյուջեից ծախսվել է շուրջ 247.4 մլն դրամ կազմելով ծրագրվածի 28.7%-ը, որն ամբողջությամբ ուղղվել է ամբուլատոր-պոլիկլինիկական, հիվանդանոցային բուժօգնություն ստացողներին և հատուկ խմբերում ընդգրկված ֆիզիկական անձանց դեղորայքի տրամադրման նպատակով: Ցածր կատարողականը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ Հայաստանի Հանրապետությունում տուբերկուլյոզի ազգային ծրագրի ուժեղացման և պետական պահպանության ծառայությանը դեղորայքի տրամադրման ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված 103.8 մլն դրամի միջոցները չեն օգտագործվել: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ դեղագործական ապրանքների ձեռքբերման ծախսերն աճել են 13%-ով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում արտահիվանդանոցային ծառայություններին տրամադրվել է ավելի քան 3.7 մլրդ դրամ ապահովելով ծրագրի 90% կատարողական: Արտահիվանդանոցային ծառայությունների խմբի ծախսերի 38.9%-ը կազմել են ընդհանուր բնույթի բժշկական ծառայությունների, 27.5%-ը՝ մասնագիտացված բժշկական ծառայությունների, 3.7%-ը՝ ստոմատոլոգիական ծառայությունների, 29.9%-ը՝ պարաբժշկական ծառայությունների ծախսերը: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ արտահիվանդանոցային ծառայությունների ծախսերն աճել են 3.7%-ով կամ 133.9 մլն դրամով:

Բնակչության առողջության առաջնային պահպանման ծախսերը կատարվել են 99%-ով կազմելով 1.5 մլրդ դրամ և գրեթե պահպանվելով նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի մակարդակին:

Մասնագիտացված բժշկական ծառայությունների ձեռքբերման համար օգտագործված միջոցների 44.8%-ը՝ 458.8 մլն դրամն ուղղվել է նեղ մասնագիտացված բժշկական օգնության,

27.5%-ը՝ 281.2 մլն դրամ, հեմոդիալիզի անցկացման, 21%-ը՝ 214.7 մլն դրամ, մանկաբարձագինեկոլոգիական բժշկական օգնության ծառայությունների ձեռքբերմանը: Մասնագիտացված բժշկական ծառայությունների ձեռքբերման ծախսերը կատարվել են 98.3%-ով և 4.6%-ով գերազանցել նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի ցուցանիշը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 139 մլն դրամ է տրամադրվել ստոմատոլոգիական ծառայությունների ձեռքբերմանը՝ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի 97.3%-ը և 11.4%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը:

Պարաբժշկական ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով տրամադրվել է ավելի քան 1.1 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրի 74.7%-ը և 6.9%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա համապատասխան ցուցանիշը:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *հիվանդանոցային ծառայությունների* շրջանակներում օգտագործվել է 5.5 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 98.7%-ը: Խմբի ծախսերի 22.6%-ը կամ ավելի քան 1.2 մլրդ դրամը կազմել են ընդհանուր բնույթի հիվանդանոցային ծառայությունների, 28.9%-ը կամ շուրջ 1.6 մլրդ դրամը՝ մասնագիտացված հիվանդանոցային ծառայությունների և 48.5%-ը կամ 2.7 մլրդ դրամը՝ բժշկական, մոր և մանկան կենտրոնների ծառայությունների ծախսերը, որոնք համապատասխանաբար 98.7, 98.8 և 98.6 տոկոսով ապահովել են եռամսյակային ծրագրի կատարումը:

Նշված խմբի ծախսերում մեծ տեսակարար կշիռ ունեն մանկաբարձական բժշկական օգնության ծառայությունների ծախսերը (շուրջ 1.3 մլրդ դրամ, կատարողականը՝ 98.5%), ինչպես նաև երեխաների բժշկական օգնության ծախսերը (1.3 մլրդ դրամ, կատարողականը՝ 99.1%):

Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ հիվանդանոցային ծառայությունների ծախսերն ավելացել են 1.8%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է երեխաների բժշկական օգնության ծառայությունների 11.4% աճով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեից ավելի քան 810.6 մլն դրամ տրամադրվել է *հանրային առողջապահական ծառայությունների* ֆինանսավորմանը: Խմբում ընդգրկված են 8 ծրագրեր, որոնց գծով նախատեսված միջոցներն ամբողջությամբ ծախսվել են: Նշված խմբում մեծ տեսակարար կշիռ ունեն հիգիենիկ և հակահամաճարակային փորձագիտական ծառայությունների և իմունականխարգելման ազգային ծրագրերը, որոնց շրջանակներում օգտագործվել է համապատասխանաբար 308.5 մլն դրամ և 338.4 մլն դրամ: 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ հանրային առողջապահական ծառայությունների ծախսերն ավելացել են 16.2%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է իմունականխարգելման ազգային ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերի աճով:

Այլ դասերին չչափարկանող առողջապահական ծախսերը կազմել են շուրջ 1.5 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 58.9%-ը: Կատարված հատկացումների հաշվին իրականացվել են 19 ծրագրեր, այդ թվում արտաքին աղբյուրներից ֆինանսավորվել են երկու վարկային ծրագրեր: Նշենք, որ խմբի ծախսերի ցածր կատարողականը մեծ մասամբ պայմանավորված է Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող առողջապահական համակարգի արդիականացման երկրորդ ծրագրի և վերջինիս լրացուցիչ ֆինանսավորման վարկային ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված միջոցների պակաս օգտագործման հանգամանքով, որոնց գծով ծախսերը համապատասխանաբար կազմել են 579.8 մլն դրամ (67.0%) և 507.6 մլն դրամ (63.0%): Նշված խմբի ծախսերում, բացի արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերից, մեծ տեսակարար կշիռ ունեն նաև տվյալ խմբում ներառված գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման (նախարարությունների աշխատակազմերի մասով) ծախսերը (164.4 մլն դրամ, կատարողականը՝ 83.7%), դատաբժշկական և գենետիկ ծառայությունների ծախսերը (56.2 մլն դրամ, 100%) և դժվարամատչելի ախտորոշիչ հետազոտությունների ծախսերը (66.8 մլն դրամ, 99.4%): Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ այլ դասերին չչափարկանող առողջապահական ծախսերն աճել են 88.6%-ով կամ 700.8 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է Համաշխարհային բանկի վարկային միջոցների հաշվին կատարված ծախսերի աճով:

Հանգստի, մշակույթի և կրոնի բնագավառներում 2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեից կատարվել են 3.8 մլրդ դրամի ծախսեր՝ ապահովելով ծրագրով նախատեսվածի 74.5%-ը: Ընդ որում ծախսերի գրեթե բոլոր դասերում արձանագրվել են ծրագրից շեղումներ: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ հանգստի, մշակույթի և կրոնի բնագավառի ծախսերն ավելացել են 15.5%-ով կամ 512 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է արվեստի, հանգստի և սպորտի բնագավառներին տրամադրված միջոցների ավելացմամբ:

Հաշվետու եռամսյակում 433 մլն դրամ է տրամադրվել հանգստի և սպորտի ծառայությունների խմբի ծրագրերի ֆինանսավորմանը՝ կազմելով նախատեսվածի 94.5%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ նախատեսվածից 8.6%-ով պակաս են օգտագործվել ՀՀ առաջնություններին և միջազգային միջոցառումներին մասնակցության ապահովման համար մարզիկների նախապատրաստման և առաջնությունների անցկացման համար նախատեսված միջոցները, որոնք կազմել են 267.5 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ հանգստի և սպորտի ծառայությունների ծախսերն աճել են 50.3%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ հավաքական թիմերին մարզահագուստով և մարզահանդերձանքով ապահովման, 2012 թվականի Ինսբրուկի առաջին ձմեռային պատանեկան օլիմպիական խաղերին Հայաստանի մարզական պատվիրակության մասնակցության ապահովման և 2012 թվականի

Լոնդոնի 30-րդ Օլիմպիական խաղերին Հայաստանի մարզական պատվիրակության մասնակցության ապահովման ծրագրերի ֆինանսավորմամբ, ինչպես նաև ՀՀ առաջնություններին և միջազգային միջոցառումներին մասնակցության ապահովման համար մարզիկների նախապատրաստման և առաջնությունների անցկացման ծախսերի աճով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *մշակութային ծառայություններին* հատկացվել է 1.9 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրով նախատեսվածի 63.2%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է արվեստի բնագավառի ծախսերի ցածր կատարողականով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 215.2 մլն դրամ է տրամադրվել գրադարաններին՝ ապահովելով ծրագրի 92.1%-ը և 1.4%-ով զիջելով նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը:

306.2 մլն դրամ է տրամադրվել թանգարաններին և ցուցասրահներին՝ կազմելով ծրագրով նախատեսվածի 93.7%-ը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված ծախսերը գրեթե չեն փոփոխվել:

Մշակույթի տների, ակումբների ու կենտրոնների ծախսերը կազմել են 6.8 մլն դրամ կամ ծրագրով նախատեսվածի 43.4%-ը, որը պայմանավորված է տվյալ դասում ընդգրկված՝ մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգման ծախսերը (8.7 մլն դրամ) չկատարելու հանգամանքով: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ մշակույթի տների, ակումբների ու կենտրոնների ծախսերը նվազել են 42%-ով՝ պայմանավորված 2011 թվականի առաջին եռամսյակում մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգման և շինարարության նպատակով միջոցների տրամադրման հանգամանքով:

Այլ մշակութային կազմակերպությունների գծով օգտագործվել է 136.9 մլն դրամ կամ եռամսյակի համար նախատեսված հատկացումների 99.8%-ը: Միջոցների հիմնական մասը՝ համապատասխանաբար 75.6 մլն դրամ և 48.7 մլն դրամ, ուղղվել է արխիվային ծառայություններին և համայնքներին սուբվենցիաների տրամադրմանը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ այլ մշակութային կազմակերպությունների ծախսերը նվազել են 4.1%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված 2011 թվականի առաջին եռամսյակում ժողովրդական ստեղծագործության ավանդույթների ու ժողարվեստի պահպանման և տեղեկատվական-վերլուծական և հանրային իրազեկման ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով միջոցների հատկացմամբ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեից 1.1 մլրդ դրամ տրամադրվել է արվեստի բնագավառի ֆինանսավորմանը՝ կազմելով նախատեսվածի 50.1%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է տվյալ դասում ընդգրկված «Այլ կապիտալ ծախսեր» ծրագրի համար նախատեսված միջոցները (892.5 մլն դրամ) չօգտագործելու, ինչպես նաև «Հայկական տպագրության 500-ամյակ» և «Երևանը՝ 2012 թվականին գրքի համաշխարհային մայրաքաղաք»

միջոցառումների իրականացման և մշակութային միջոցառումների իրականացման ծրագրերի ցածր կատարողականով, որոնք կազմել են համապատասխանաբար 65.7% կամ 161.9 մլն դրամ և 69% կամ 180.1 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ արվեստի բնագավառի ծախսերն աճել են 20.9%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված այլ կապիտալ ծախսեր ծրագրի ծախսերի ավելացմամբ:

Անցած ժամանակահատվածում կինեմատոգրաֆիայի բնագավառի համար նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են նախատեսված ողջ ծավալով՝ կազմելով 130.2 մլն դրամ և 4.5%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ծախսերը:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում հուշարձանների և մշակութային արժեքների վերականգնման և պահպանման նպատակով պետական բյուջեից տրամադրվել է 45.6 մլն դրամ ապահովելով ծրագրի 99.9% կատարողական: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 3.1 անգամ՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ, ի տարբերություն նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի, հաշվետու ժամանակահատվածում միջոցներ են տրամադրվել հուշարձանների վերանորոգման և վերականգնման (14.4 մլն դրամ), հուշարձանների տեխնիկական վիճակի մոնիթորինգի (1.7 մլն դրամ) և հայկական պատմամշակութային հուշարձանների վավերագրմանն աջակցության (15 մլն դրամ) ուղղություններով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում *ռադիո և հեռուստահաղորդումների հեռարձակման և հրատարակչական ծառայությունների* գծով պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 1.3 մլրդ դրամ՝ 94.3%-ով ապահովելով ծրագրային հատկացումները և 9.6%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը, ինչը հիմնականում պայմանավորված է հրատարակչությունների ու խմբագրությունների ծախսերի աճով: Մասնավորապես՝ 1 մլրդ դրամ (96.9%) են կազմել հեռուստառադիոհաղորդումների, 214.2 մլն դրամ (89.6%)՝ հրատարակչությունների և խմբագրությունների, 53 մլն դրամ (72.6%)՝ տեղեկատվության ձեռք բերման ծախսերը: Նախորդ տարվա առաջին եռամսյակի համեմատ հեռուստառադիոհաղորդումների ծախսերն աճել են 2.5%-ով, հրատարակչությունների ու խմբագրությունների ծախսերը՝ 43.4%-ով, տեղեկատվության ձեռք բերման ծախսերը՝ 77%-ով:

Կրոնական և հասարակական այլ ծառայություններին 2012 թվականի առաջին եռամսյակում պետական բյուջեից տրամադրվել է 94.9 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսված ծախսերի 53.9%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է երիտասարդական ծրագրերի, ինչպես նաև քաղաքական կուսակցություններին, հասարակական կազմակերպություններին և արհմիություններին աջակցության ցածր կատարողականով: Նշված ծրագրերի ծախսերը կազմել են համապատասխանաբար 15.4 մլն դրամ և 39.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 30.2%-ը և 61.5%-ը:

Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ կրոնական և հասարակական այլ ծառայությունների ծախսերն աճել են 69%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված երիտասարդական ծրագրերի դասի ծախսերի աճով, որը կապված է 2012 թվականի առաջին եռամսյակում «Երիտասարդ ընտանիքին՝ մատչելի բնակարան» պետական նպատակային ծրագրի համաֆինանսավորման համար միջոցների հատկացման հետ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *այլ դասերին չպատկանող հանգստի, մշակույթի և կրոնի* խմբի շրջանակներում ՀՀ պետական բյուջեից օգտագործվել է 91.4 մլն դրամ՝ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի 92.3%-ը և 6.4%-ով գերազանցել նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը: Նշված գումարից 79 մլն դրամն ուղղվել է ՀՀ մշակույթի և ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությունների աշխատակազմերի, 12.4 մլն դրամը՝ տվյալ նախարարությունների ծրագրերի իրականացման գրասենյակների պահպանմանը:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *կրթության* բնագավառում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են շուրջ 19.6 մլրդ դրամ՝ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի 96.0% կատարողական: Ծրագրից շեղումը հիմնականում առաջացել է կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների, ըստ մակարդակների չդասակարգվող կրթության և միջնակարգ ընդհանուր կրթության խմբերում: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ կրթության ծախսերն աճել են 9.3%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների և միջնակարգ ընդհանուր կրթության ծախսերի ավելացմամբ:

Անցած ժամանակահատվածում ՀՀ պետական բյուջեից ավելի քան 4.4 մլրդ դրամ տրամադրվել է *նախադպրոցական և փարրական ընդհանուր կրթությանը*՝ ապահովելով ծրագրի 99.7% կատարողական: Հատկացումների զգալի մասն ուղղվել է հանրակրթական ուսուցման (3.2 մլրդ դրամ, կատարողականը՝ 99.8%) և հանրակրթական ուսուցման գծով պետության կողմից համայնքի ղեկավարին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման (922.5 մլն դրամ, կատարողականը՝ 99.3%) ֆինանսավորմանը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված խմբի ծախսերը կրճատվել են 10.9%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է հանրակրթական ուսուցման ծախսերի նվազմամբ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում կրթության ոլորտում կատարված ծախսերի 50.3%-ն ուղղվել է *միջնակարգ ընդհանուր կրթությանը*: Այն կազմել է շուրջ 9.9 մլրդ դրամ (որից 6.1 մլրդ դրամը՝ հիմնական և 3.7 մլրդ դրամը՝ միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության ծախսերն են) և 99.2%-ով ապահովել ծրագրի կատարումը: Միջնակարգ ընդհանուր կրթության խմբին հատկացված միջոցների հիմնական մասը՝ շուրջ 7.8 մլրդ դրամ, կազմել են հանրակրթական ուսուցման ծախսերը, որոնք կատարվել են 99.6%-ով: Միջնակարգ ընդհանուր կրթության խմբում համեմատաբար ցածր՝ 91.0% կատարողական է արձանագրվել մասնագիտացված հանրակրթական ուսուցման ծախսերում,

որոնք կազմել են 345.9 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ արձանագրվել է միջնակարգ ընդհանուր կրթության ծախսերի 8.9% աճ, որը հիմնականում պայմանավորված է հանրակրթական ուսուցման ծախսերի ավելացմամբ:

Անցած ժամանակահատվածում *նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության* ծախսերը կազմել են շուրջ 1.1 մլրդ դրամ կամ նախատեսված հատկացումների 97.0%-ը, որից շուրջ 427.7 մլն դրամը՝ նախնական մասնագիտական (արհեստագործական), 642.2 մլն դրամը՝ միջին մասնագիտական կրթության ծախսերն են: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթության ծախսերն աճել են 18.6%-ով: Միջին մասնագիտական կրթությանը տրամադրված միջոցներից 589.1 մլն դրամն ուղղվել է միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրմանը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության խմբի ծախսերն աճել են 9.1%-ով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *բարձրագույն կրթության* բնագավառին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է շուրջ 1.5 մլրդ դրամ (որից 1.3 մլրդ դրամը բարձրագույն մասնագիտական կրթության և 132.6 մլն դրամը՝ հետբուհական մասնագիտական կրթության դասի ծախսերն են)՝ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի 95.3%-ով կատարում: Ծրագրից շեղումը մեծ մասամբ պայմանավորված է բարձրագույն մասնագիտական կրթության ծրագրի համեմատաբար ցածր կատարողականով, որը կազմել է 75.8% կամ 190.1 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ բարձրագույն կրթության խմբի ծախսերը նվազել են 1.0%-ով պայմանավորված բարձրագույն մասնագիտական կրթության ծախսերի նվազմամբ: Հետբուհական մասնագիտական կրթության ծախսերի գծով նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ արձանագրվել է 21.7% աճ՝ հիմնականում պայմանավորված հետբուհական մասնագիտական կրթության գծով նպաստների տրամադրման ծախսերի ավելացմամբ:

Ըստ մակարդակների չդասակարգվող կրթության ծախսերը 2012 թվականի առաջին եռամսյակում կազմել են շուրջ 649.1 մլն դրամ (որից 469.5 մլն դրամը՝ արտադպրոցական դաստիարակության, 179.6 մլն դրամը՝ լրացուցիչ կրթության ծախսերն են)՝ ապահովելով ծրագրի 87.9%-ով կատարում: Շեղումը հիմնականում առաջացել է լրացուցիչ կրթության ծախսերում: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված խմբի ծախսերն աճել են 1.3%-ով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում *կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների* ծախսերը կազմել են 2.0 մլրդ դրամ կամ եռամսյակային ծրագրի 79.9%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է կրթական օբյեկտների հիմնանորոգման ծախսերի ցածր կատարողականով: Հաշվետու ժամանակահատվածում չեն կատարվել «Միջին մասնագիտական ուսումնական

հաստատությունների հիմնանորոգում», «Փոխհատուցում ՀՀ հեռավոր, սահմանամերձ, լեռնային և բարձր լեռնային բնակավայրերի պետական հանրակրթական դպրոցներին», «Ուսուցիչների ատեստավորման գծով ծախսեր» և «Մենամարտ» վարժասարքի ձեռքբերում» ծրագրերը: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների ծախսերն աճել 1.3 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող կրթության որակի և համապատասխանության երկրորդ ծրագրի, կրթական օբյեկտների հիմնանորոգման և շինարարության ծախսերի ավելացմամբ: Նշված ծրագրերի շրջանակներում օգտագործվել է համապատասխանաբար 709.9 մլն դրամ, 304.2 մլն դրամ և 426.6 մլն դրամ՝ 5 անգամ, 8.6 անգամ և 68.3 անգամ գերազանցելով նախորդ տարվա համապատասխան ցուցանիշները:

Հաշվետու ժամանակահատվածում պետական բյուջեից 86.7 մլն դրամ տրամադրվել է *այլ դասերին* չպատկանող կրթության բնագավառում գործադիր իշխանության պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանմանը՝ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 81.2%-ը: Հատկացված միջոցներն ուղղվել են ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության աշխատակազմի և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության գիտության պետական կոմիտեի պահպանմանը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված խմբի ծախսերը նվազել են 18.2%-ով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում սոցիալական պաշտպանության բնագավառի ծախսերը կազմել են 66.9 մլրդ դրամ՝ 89.6%-ով ապահովելով եռամսյակային ծրագրի կատարումը: Բաժնի բոլոր խմբերում առկա են ծրագրից շեղումներ, սակայն առավելագույն գումարը բաժին է ընկել ծերության, ընտանիքի անդամների և զավակների, ինչպես նաև այլ դասերին չպատկանող սոցիալական պաշտպանության ծրագրերին: 2011 թվականի առաջին եռամսյակի համեմատ սոցիալական պաշտպանության ծախսերն ավելացել են 7.4%-ով կամ 4.6 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է կենսաթոշակների, ՀՄՊ մասնակիցներին, ՀՄՊ և այլ պետություններում մարտական գործողությունների ընթացքում զոհված զինծառայողների ընտանիքներին տրվող և 25.11.1998թ.ՀՕ-258 օրենքի 34.1 հոդվածով սահմանված դրամական օգնության տրամադրման, կենսաթոշակառուի մահվան դեպքում տրվող թաղման նպաստի ծախսերի աճով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում պետական բյուջեից 188.2 մլն դրամ է տրամադրվել *վատառողջության և անաշխատունակության* խմբի ծախսերին՝ կազմելով ծրագրի 69.9%-ը: Նշված հատկացումներից 30.7 մլն դրամ տրամադրվել է վատառողջությանը, 157.5 մլն դրամ՝ անաշխատունակությանը, որոնք կատարվել են համապատասխանաբար 80.8%-ով և 68.1%-ով: Վատառողջության դասի նման կատարողականը պայմանավորված է բժշկա-սոցիալական

վերականգնման ծառայությունների ձեռքբերման ծախսերի ցածր կատարողականով, որը կազմել է 66.5% կամ 12.3 մլն դրամ: Ինչ վերաբերում է անաշխատունակության դասի կատարողականին, այն հիմնականում պայմանավորված է հաշմանդամներին պրոթեզաօրթոպեդիկ պարագաներով, վերականգնման տեխնիկական միջոցներով ապահովման և դրանց վերանորոգման ծրագրի ցածր կատարողականով, որը կազմել է 68.8% կամ 147.7 մլն դրամ: Սակայն նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ նշված ծախսերի գծով արձանագրվել է աճ, ինչի արդյունքում վատառողջության և անաշխատունակության խմբի ծախսերն աճել են 37%-ով:

Ծերության բնագավառի ծրագրերին 2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 48.9 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 97.8%-ը: Նշված գումարից 41.1 մլրդ դրամն ուղղվել է աշխատանքային կենսաթոշակներին՝ կազմելով նախատեսվածի 97.9%-ը: Համապատասխանաբար 4.5 մլրդ և 320.8 մլն դրամ են կազմել սպայական անձնակազմի ու նրանց ընտանիքների անդամների և շարքային զինծառայողների ու նրանց ընտանիքների անդամների կենսաթոշակների ծախսերը, որոնք կատարվել են համապատասխանաբար 97.7 և 95.6 տոկոսով: Շուրջ 2.5 մլրդ դրամ է տրամադրվել սոցիալական կենսաթոշակների վճարմանը, որը կատարվել է 97.3%-ով: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ծերության բնագավառի ծախսերն աճել են 4.2%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված աշխատանքային կենսաթոշակների ծախսերի աճով:

Հարազատի կորցրած անձանց խմբին հաշվետու ժամանակահատվածում տրամադրվել է 1.3 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 98.6%-ը: 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածում նշված ծախսերը կազմել էին 36.3 մլն դրամ: Խմբի ծախսերի աճը հիմնականում պայմանավորված է կենսաթոշակառուի մահվան դեպքում տրվող թաղման նպաստի ծախսերի ավելացմամբ:

Ընտանիքի անդամների և զավակների խմբի գծով պետական բյուջեի ծախսերը հաշվետու ժամանակահատվածում կազմել են 10.8 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 83.5%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ընտանեկան նպաստի և միանվագ դրամական օգնության ծախսերի ցածր կատարողականով, որոնք կազմել են 7.6 մլրդ դրամ կամ ծրագրվածի 81.6%-ը: Հղիության և ծննդաբերության նպաստի ծախսերը կազմել են 847.7 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 91.3%-ը: Երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստների վճարման համար առաջին եռամսյակում տրամադրվել է 1 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 90.3%-ը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ «Ընտանիքի անդամներ և զավակներ» խմբի ծախսերը գրեթե չեն փոփոխվել:

Սոցիալական ոլորտի ծախսերից 532.1 մլն դրամ տրամադրվել է *գործազրկության* խմբին, որը կազմել է եռամսյակային ծրագրի 44.6%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գործազրկության նպաստի համար ծրագրված միջոցների պակաս օգտագործմամբ: Այդ նպատակով

հաշվետու ժամանակահատվածում տրամադրվել է 493.3 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 43.8%-ը: Արդյունքում գործազրկության խմբի ծախսերը նվազել են նաև 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ՝ 26.2%-ով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում պետական բյուջեից 60.7 մլն դրամ է տրամադրվել *բնակարանային ապահովման* խմբի ծախսերին՝ կազմելով ծրագրի 12.2%-ը: Միջոցներն ուղղվել են երկրաշարժի հետևանքով անօթևան մնացած ընտանիքների համար բնակարանային շինարարությանը: Այս նպատակով 2011 թվականի առաջին եռամսյակում միջոցներ չէին հատկացվել:

Այլ դասերին չպատկանող սոցիալական հատուկ արտոնություններին առաջին եռամսյակում տրամադրվել է 2.7 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 84.5% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ՀՄՊ մասնակիցներին, ՀՄՊ և այլ պետություններում մարտական գործողությունների ընթացքում զոհված զինծառայողների ընտանիքներին տրվող և 25.11.1998թ.ՀՕ-258 օրենքի 34.1 հոդվածով սահմանված դրամական օգնության տրամադրման (2.1 մլրդ դրամ կամ 84.1%), վետերանների պատվովճարների (176.7 մլն դրամ կամ 78.7%) և «ՎՏԲ-Հայաստան» ՓԲԸ-ում ավանդատու հանդիսացող քաղաքացիների, որպես նախկին ԽՍՀՄ Խնայբանկի ՀԽՍՀ հանրապետական բանկում մինչև 1993 թվականի հունիսի 10-ը ներդրված դրամական ավանդների դիմաց փոխհատուցման (374.7 մլն դրամ կամ 90%) ծախսերի ցածր կատարողականով: 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ տվյալ խմբի ծախսերն աճել են 2.2 անգամ՝ հիմնականում պայմանավորված ՀՄՊ մասնակիցներին, ՀՄՊ և այլ պետություններում մարտական գործողությունների ընթացքում զոհված զինծառայողների ընտանիքներին տրվող և 25.11.1998թ.ՀՕ-258 օրենքի 34.1 հոդվածով սահմանված դրամական օգնության տրամադրման ծախսերի ավելացմամբ:

Այլ դասերին չպատկանող սոցիալական պաշտպանության խմբի ծրագրերին հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 2.4 մլրդ դրամ՝ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 45%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների աշխատողների սոցիալական փաթեթով ապահովման համար նախատեսված միջոցների պակաս օգտագործմամբ, որոնք կազմել են 414.8 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 15.2%-ը: 2011 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ այլ դասերին չպատկանող սոցիալական պաշտպանության խմբի ծախսերն աճել են 3%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների աշխատողների սոցիալական փաթեթի ներդրմամբ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդի միջոցներից նախատեսված 5.1 մլրդ դրամից օգտագործվել է 1.9 մլրդ դրամ կամ 36.2%-ը: Նշենք, որ 2011

Թվականի նույն ժամանակահատվածում ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից օգտագործվել էր 703.6 մլն դրամ:

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴԸ

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեն կատարվել է 4.1 մլրդ դրամ պակասուրդով կազմելով ծրագրված ցուցանիշի 9.7%-ը: Պակասուրդի նման ցածր ցուցանիշը մեծ մասամբ պայմանավորված է ծախսերի տնտեսմամբ, ինչի արդյունքում բյուջեի ազատ միջոցներից եռամսյակային ծրագրով նախատեսված 18.4 մլրդ դրամ օգտագործելու փոխարեն նշված միջոցներն ավելացել են 10.4 մլրդ դրամով: Բացի այդ, արտաքին աղբյուրներից ստացվել է ծրագրված վարկային միջոցների 67.4%-ը: Անցած ժամանակահատվածում պակասուրդի ներքին աղբյուրների գծով ֆինանսավորման ցուցանիշը կազմել է -7.0 մլրդ դրամ, իսկ արտաքին աղբյուրներից ֆինանսավորման գծով՝ 11.1 մլրդ դրամ: Պետական բյուջեի պակասուրդը 56.2%-ով կամ 5.3 մլրդ դրամով գիջել է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում պակասուրդի ֆինանսավորման ներքին աղբյուրները կազմել են -7.0 մլրդ դրամ նախատեսված 19.9 մլրդ դրամի դիմաց: Շեղումը, ինչպես նշվեց, առաջացել է բյուջեի ազատ միջոցների պակաս օգտագործման արդյունքում հիմնականում պայմանավորված ծախսերի տնտեսումներով:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում ՀՀ պետական բյուջեի պակասուրդը գանձապետական պարտատոմսերի հաշվին ֆինանսավորվել է 2.0 մլրդ դրամի չափով, 23.7 մլրդ դրամ ծավալով պարտատոմսերի տեղաբաշխումից ստացված 21.8 մլրդ դրամ հասույթի և 19.8 մլրդ դրամի մարման փաստացի ցուցանիշների պարագայում: Գանձապետական պարտատոմսերի հաշվին պակասուրդի 245.0 մլն դրամով պակաս ֆինանսավորումը պայմանավորված է արտարժույթով ներգրավված միջոցների դիմաց պարտադիր պահուստավորման նորմատիվի փոփոխության հետևանքով հաշվետու տարվա հունվար ամսին պահանջարկի նվազմամբ:

2012 թվականի սկզբին ևս ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը հրապարակեց պետական պարտատոմսերի տեղաբաշխումների օրացույցը՝ պարտատոմսերի շուկայի մասնակիցների համար ամբողջ տարվա կտրվածքով հստակեցնելով պարտատոմսերի տեղաբաշխման օրերը՝ ըստ ժամկետայնության: Թեև այս պարագայում նվազում է թողարկողի ճկունությունը՝ պարտատոմսերի շուկայում նպաստավոր պայմանների ժամանակ լրացուցիչ տեղաբաշխումների իրականացման առումով, մյուս կողմից հրապարակային և թափանցիկ գործելակերպը նպաստում է պարտատոմսերի շուկա նոր ներդրողների ներգրավմանը:

2012 թվականին շարունակվել են պետական խնայողական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկումները՝ ընդհանուր 300,000.0 հազ. դրամ ծավալով: Այս պարտատոմսերից տեղաբաշխվել են 85,622.0 հազ. դրամի պարտատոմսեր, որից մուտքը կազմել է 85,866.2 հազ. դրամ:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում պետական պարտատոմսերի թողարկման ծրագրի իրագործման արդյունքում ներքին պետական պարտքը բնութագրող հիմնական ցուցանիշները

հետևյալն են. շրջանառության մեջ եղած պետական պարտատոմսերի ծավալն անվանական արժեքով կազմել է 213,171,024.0 հազ. դրամ: Բոլոր պարտատոմսերի միջին ժամկետայնությունը կազմել է 1740 օր (2011թ. 1-ին եռամսյակում՝ 1596 օր), միջին կշռված եկամտաբերությունը՝ 13.21% (2011թ. 1-ին եռամսյակում՝ 12.06%): Ներքին պետական պարտքը բաղկացած է 12.3% ՊԿՊ-ից, 54.8% ՄԺՊ-ից, 32.5% ԵՊ-ից և 0.4% ԽՊ-ից:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում շարունակվել է ՀՀ ներքին շահող փոխառության պարտատոմսերի հետգնման գործընթացը. այդ նպատակով տրամադրվել է 288.2 հազար դրամ նախատեսված 1.0 մլն դրամի դիմաց: Մուրհակների մարման նպատակով ծրագրով նախատեսված վճարումները կատարվել են 96.4%-ով: Այդ նպատակով պետական բյուջեից տրամադրվել է շուրջ 11.4 մլն դրամ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ ռեզիդենտներին պետական բյուջեից տրամադրվել են 392.4 մլն դրամի վարկեր՝ կազմելով ծրագրվածի 26.4%-ը: Նշված միջոցներից 330.8 մլն դրամը հատկացվել է «ՓՄՁ ներդրումներ» ՈՒՎԿ» ՓԲԸ-ին, 61.6 մլն դրամը՝ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեին՝ ջրօգտագործողների ընկերություններին տրամադրելու նպատակով: Վարկավորման նշված ցածր ցուցանիշը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աղբյուրներից ստացվող նպատակային միջոցների հաշվին իրականացվող ծրագրերի շրջանակներում այդ ծրագրերում ներգրավված տնտեսվարող սուբյեկտներին նախատեսված 859.7 մլն դրամը չօգտագործելու հանգամանքով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում շուրջ 1.9 մլրդ դրամ ստացվել է տրամադրված ներքին վարկերի վերադարձից՝ նախատեսված 668.4 մլն դրամի դիմաց: Ստացված մուտքերից 811 մլն դրամը ստացվել է ՌԴ վարկային միջոցների հաշվին տրամադրված վարկերի վերադարձից: 2012 թվականի առաջին եռամսյակում կայունացման դեպոզիտային հաշվից օգտագործվել է 593.6 մլն դրամ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 47.8%-ը:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում պետական բյուջեի պակասուրդի արտաքին ֆինանսավորումը կազմել է 11.1 մլրդ դրամ նախատեսված 22.6 մլրդ դրամի դիմաց:

Փոխառու միջոցներից զուտ ֆինանսավորումը կատարվել է 64.4%-ով՝ կազմելով 21.6 մլրդ դրամ: Հաշվետու ժամանակահատվածում միջազգային կազմակերպությունների և օտարերկրյա պետությունների կողմից տրամադրվել են շուրջ 24.8 մլրդ դրամի վարկային միջոցներ՝ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 67.4%-ը: Մասնավորապես՝ ծրագրվածից պակաս միջոցներ են ստացվել հիմնականում Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Ոռոգման համակարգերի վերականգնման հրատապ ծրագրի լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագրի գծով (շուրջ 1.1 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 36.0%-ը), իսկ Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հյուսիս-հարավ տրանսպորտային միջանցքի զարգացման ծրագրի (Տրանշ-2) և Ասիական բանկի

աջակցությամբ իրականացվող Քաղաքային ենթակառուցվածքների և քաղաքի կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի (Երևան համայնքի ղեկավարին պետության կողմից պատվիրակված լիազորություն) շրջանակներում նախատեսված համապատասխանաբար 3.2 մլրդ և 969.4 մլն դրամը չեն ստացվել: Ստացված վարկային միջոցներից 20.2 մլրդ դրամը տրամադրվել է Եվրամիության կողմից՝ Մակրոֆինանսական աջակցության ծրագրի շրջանակներում:

2012 թվականի առաջին եռամսյակում շուրջ 3.2 մլրդ դրամ (նախատեսվածի 99.4%-ը) ուղղվել է արտաքին պարտավորությունների մարմանը, որից շուրջ 2.0 մլրդ դրամը հատկացվել է Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի գծով պարտքի մարմանը, 126.3 մլն դրամ՝ ՕՊԵԿ-ի միջազգային զարգացման հիմնադրամի նկատմամբ ունեցած պարտքի մարմանը, 436.1 մլն դրամ՝ ԱՄՆ ապրանքային վարկերի մարմանը, 622.7 մլն դրամ՝ Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման և բաշխման համակարգի ծրագրի գծով Ճապոնիայի նկատմամբ պարտքի մարմանը, 24.9 մլն դրամ՝ ԱԷԿ-ի վառելիքի չոր պահպանման համակարգի ծրագրի գծով Ֆրանսիայի նկատմամբ պարտքի մարմանը:

Ֆինանսական զուտ ակտիվների գծով պակասորդի ֆինանսավորումը կատարվել է 96.5%-ով և կազմել -10.5 մլրդ դրամ: Հաշվետու ժամանակահատվածում ԼՂՀ-ին միջպետական վարկի գծով նախատեսված 9.9 մլրդ դրամն ամբողջությամբ տրամադրվել է: Վրաստանի կողմից Հայաստանի նկատմամբ ունեցած վարկային պարտավորությունների գծով կատարվել է 79.9 մլն դրամի վճարում ամբողջովին ապահովելով նախատեսված ծավալը: Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններին ՀՀ անդամակցության գծով պարտավորությունների կատարմանն ուղղվել է 664.6 մլն դրամ՝ կազմելով եռամսյակային ծրագրի 98.8%-ը: Հաշվետու ժամանակահատվածում շուրջ 78.1 մլն դրամով ավելացել է արտաքին աղբյուրներից ստացված վարկային և դրամաշնորհային միջոցների մնացորդը: